სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

სამშაბათი, 17 სექტემბერი 1918 წ.

ერთობა

ფასი 40 კაპ.

გაზეთის ფასი: 1 თვით 9 მანეთი ცალკე ნომერი ყველგან 40 კაპ. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—1 მან. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. საჩქარო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 12 ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მომწერლებმა ფული შემდეგი ადრესით უნდა გამოგზავნონ: Тифлисъ, почтов. ящ. 199. Редакция „Эртоба". ...... გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს.
რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ, Головинский проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 198 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 198

ღრმეს მწუხარებაში მყოფნი: მშობლები ნინა და ივანე, ძმა—ლონგინოზ, დები: კატო, თეკლე, არტიმიზ გოგიჩაიშვილები, სიძენი: სამსონ სარჯველაძე და მაქსიმელ ჭყონია მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ, მეგობართ და ნაცნობთ, რომ შაბათს, 22 სექტემბერს (ახალი სტილით) დაბა სუფსაში ადგილობრივ სასაფლაოზე დანიშნულია ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი გმირულათ დაღუპულ პორუჩიკ

მარკოზ ივანეს ძე გოგიჩაიშვილის

სულის მოსახსენებლათ, რომელიც. საჩხერეში ბალშევიკების ბრბოსთან შეტაკების დროს გმირულათ დაეცა. (2—1)

ღრმად დამწუხრებული დედა ასინეთი ნიკოლაიშვილის ასული მშვიდობაძისა, ძმა სოკრატი გიგოს ძე მშვიდობაძე, დები: მარია მშვიდობაძის ასული დუმბაძისა და ლეონიდა (პატკ-ლია) მშვიდობაძის ასული, სიძე—ვასო ექვთიმეს ძე დუმბაძე, ბიცოლები: ელისაბედ გირკელიძის ასული მშვიდობაძისა და ნატალია ნიკოლაიშვილისა, ბებია ელისაბედ ჩიჩუას ასული ნიკოლაიშვილისა, ბიძები: ფილიპე და ავქსენტი ივანეს ძენი ნიკოლაიშვილები, დეიდა მარია (მაგდანე) ნიკოლაიშვილის ასული აბაშვილისა გულითადის მწუხარებით ვაუწყებთ ნათესავ ნაცნობ მეგობრებს, რომ 10 სექტემბერს (ახალი სტ.) ხანმოკლე და მძიმე ავადმყოფობის შემდეგ უდროოთ გარდაიცვალა სახალხო სკოლის მასწავლებელი

კალერია (კალიოფა) გიგოს ასული მშვიდობაძე

(2—1)

ღრმად დამწუხრებული მეუღლე ლოლია მაქსიმეს ასული, შვილები: თამარა, კოტე და მართა, სიმამრი დეკანოზი მაქსიმე სიხარულიძე, ცოლის და ანეტა, ცოლის ძმა ერმილე სიხარულიძეები აუწყებენ ნათესავთ, ნაცნობთ და მეგობრებს ფოთის ტამოჟნის მოხელის

ალექსანდრე ნესტორის ძის მგელაძის

უდროოდ გარდაცვალებას, რომელიც მოხდა ქ. ფოთში. (1—1)

სახელმწიფო თეატრი. 1918—19 წლის საოპერო სეზონი დირექცია ნ. დ. ლევიცკისა.

სამშაბათი, 17 სექტემბერი

„რ ი გ ო ლ ე ტ ო“

ოპერა 4 მოქ., მუსიკა ვერდისა.

მონაწილეობენ: ქ.ქ. ალასოვა, მოროზოვა, ოვსიანიკოვა, დობროვოლსკაია, ორლოვა; ბ.ბ. ზალიპსკი, პოლიაევი, ისეცკი, ზუბარიოვი, კურბატოვი, ეზრიევი, ორლოვი.
დირიჟორი სამოსუდი. ხორმეისტერი კორშონი.
რეჟისორი დიუმა. ცეკვა-ბალმეისტ. ვ. კაროცის ხელმძღვანელობით.
დასაწყისი საღამოს ხწორ 8 საათზე.
კასა ღიაა დილის 10—2 საათ., საღ. 6 საათიდან წარმოდგენის გათავებამდე.

ა ნ ო ნ ს ი: ოთხშაბათს, 18 სექტემბერს—„ცარსკაია ნევესტა“.
ხუთშაბათს, 19 „ „ტანგეიზერი“.
პარასკევს, 20 „ „კარმენი“.

ფინანსთა სამინისტროსაგან

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის ნებართვით, თფილისის სახელმწიფო ბანკის კანტორამ და აგრეთვე ქ. თფილისის ყველა კერძო ბანკებმა, ამა წლის 5 ივლისიდან განაახლეს მიღება ნაღდი ფულისა, როგორც მიმდინარე (სახელდახელო) ანგარიშზე ისე შესანახად იმ პირობით, რომ ბანკები და კანტორები ვალდებული არიან დაუბრკოლებლივ გაანაღდონ შენახული თანხა მოთხოვნილებისამებრ თანხის განუსაზღვრელად, რისთვისაც თფილისის სახელმწიფო ბანკის კანტორაში დაარსებულია განსაკუთრებული ხელუხლებელი ფონდი ფულისა. ძირითადი მიზანი ამგვარ მიღებულ ზომისა არის განახლება ფულის ნორმალური ტრიალისა, რათა აღდგენილ იქმნეს ახლო მომავალში იმ თანხის განაღდებაც, რომელიც წინეთ იყო შეტანილი მიმდინარე ანგარიშზე და შესანახად. ხელუხლებლობა ბანკებში შენახულ კერძო ფულისა უზრუნველყოფილია ამა წლის 18 ივნისის მთავრობის დადგენილებით, რითაც მოქალაქეთ საშუალება ეძლევათ თავისი ნაღდი ფული ყოველ შიშს გარეშე შეიტანონ საკრედიტო დაწესებულებებში.

(1—1) კანცელარიის დირექტორი: ს. ჭანტურიშვილი.

გამოვიდა და იყიდება

უნივერსიტეტის

და თეატრის

5.000.000 მანეთის

ლატარიის ბილეთები.

ბილეთი ღირს 25 მანეთი.

პირველი მოგება

100 000 მანეთია.

ბილეთები იყიდება იქ, საცა გამოცხადებულია. (60—1)

ექიმი დ. ჯავახიშვილი

იღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულებიან ავათმყოფთ ყოველ დღე კვირის გარდა, დილის 9—11 და საღამ. 5—7 ს. ბინა: ვერა, გუნიბის ქუჩა, № 41. ტელეფონი № 14—09.

გაიხსნა თვალის საავადმყოფო

(მუდმივი საწოლებით)

ექიმი დონხინისა

ყოფილი ასისტენტი უნივერსიტ. თვალ. კლინიკისა ვენაში და პარიზში. ავათმყოფების მიღება ყოველ დღე 9 საათიდან 1 საათამდე და 4—7 ნახევარ საათამდე. მიხეილის პროსპექტი № 141 (კინემატოგრაფ „აპოლოს“ ახლო) მძიმე ავათმყოფები და საოპერაციები მიიღებიან სრულ პანსიონში. ტელეფ. 5—96.

ექ. დიასამიძემ განაახლა სახლში ავათმყოფების მიღება 1—2 ს. ნაშ. და 5—6 საღ. ოლღას ქუჩა, სახ. № 15 ტელ. 18—03.

ექიმი ნ. დ. ტურიაშვილი

(მედიცინის დოკტორი მიუნხენის უნივერსიტეტისა) ღებულობს ავადმყოფებს ყოველ დღე შუადღის 12—2 და საღამოს 4—5 საათ. შინაგან სავავშვო, საბებიო და საშვილოსნოს სნეულებანი. ნიკოლოზის ქუჩა, № 7, სიმხოვიჩის აფთიაქის გვერდით.

ეკონომიური ანარქია

ჩვენი დემოკრატიული რესპუბლიკა განსაცდელშია. საზოგადოებრივი ცხოვრების საფუძველი—ეკონომიური ურთიერთობა, ძირიან ფესვიანათ ირყევა. იგი კატასტროფის ხასიათს ღებულობს.

ნაციონალური სიმდიდრის შექმნა ნელდება, სახალხო ქონება მცირდება. რესპუბლიკის მცხოვრებთა უმრავლესობას თავის შენახვა უჭირდებათ. აქ სასოფლო მეურნეობის განვითარებაზე ბევრს არას ვიტყვით. მიუხედავათ იმისა, რომ ჩვენი ხალხის დიდი ნაწილი სასოფლო მეურნეობით ცხოვრობს, ეს წარმოება იმდენათ განუვითარებელია, რომ მას თავისი ნაწარმოებით მცირე ქალაქებიც კი ვერ შეუნახავს. ქალაქის მცხოვრებთ სამეურნეო ნაწარმოები აკლიათ, თითო-ოროლა ქარხანა-სახელოსნოები საჭიროებენ ნედლ მასალას. ეს მასალა კი, სოფლად საკმარისათ არ მოიპოვება. წარმოების განუვითარებლობა, კაპიტალისა და შრომის ექსტენსიობა აქვეითებს მეურნეობას და მით წარმოუდგენელი სილატაკე ფეხს იკიდებს. ის მცირე მონარჩენი, რაც კი სოფლის მეურნეთ მოეპოვებათ და მათ ოჯახის მოთხოვნილებას აღემატება,—ბაზარზე ნაკლებათ გამოაქვს, და თუ გამოაქვს,—ისეთ მაღალ ფასებში, რომ იგი ქალაქის მცხოვრებთათვის ხელმისაწვდომი არ არის. უნებურათ წყდება სოფელსა და ქალაქს შორის ნაწარმოების გაცვლა-გამოცვლა. ამ შემთხვევაში სოფლის მეურნეობა საქონლის წარმოების ხასიათს კარგავს და იგი საშუალო საუკუნის კარჩაკეტილ მეურნეობას უბრუნდება.

უკანასკნელი გარემოება არსებითად ეწინააღმდეგება თანამედროვე წარმოების ურთიერთობას და ასეთი ანარქია ნიადაგს აცლის ყოველგვარ შრომის განაწილებას და საზოგადოებრივ ცხოვრების განვითარებას.

უფრო უმწეო და მძიმე პირობებში იმყოფება სამრეწველო და სავაჭრო ცენტრები, სახელმწიფოებრივი და კომუნალური წარმოების დარგები. აქ ყოველი წარმოების დარგი მოდუნდა, დამბლა დაეცა. ნაციონალური სიმდიდრის შექმნა ყოველ დღე მცირდება.

ჩვენ მუდამ იმ აზრის ვიყავით, რომ თუ ქალაქი ღონიერია, მაშინ სოფელიც ღონიერია. სამრეწველო ცენტრების, ინდუსტრიულ განვითარების აღორძინება მთავარი ფაქტორია, რომელიც სოფლის მეურნეობას ანვითარებს, ხალხის სიმდიდრის შექმნის პროცეს აძლიერებს და მით ეკონომიური და კულტურული ცხოვრება მტკიცე საფუძველზე შენდება.

მაგრამ ფაქტიურათ რას ვხედავთ? ის უმნიშვნელო და განუვითარებელი წარმოების დარგები თანდათან დაბლა ეშვება და თავის წარმოების ხარჯებს ვერ ფარავს. ავიღოთ სანიმუშოთ თუნდაც სახელმწიფოს რკინის გზები და კომუნალური თვითმართველობების წარმოების სხვადასხვა დარგები. ამ დარგებში შრომის ნაყოფიერება ისე შემცირდა, რომ ორივე საზოგადოებრივი წარმოება კოტრდება და სახელმწიფომ და კომუნალურმა მთავრობამ მომუშავეთა ხელფასი საზოგადოების კასიდან უნდა დააკმაყოფილოს. და განა მარტო ამ წარმოების სფეროშია ასე? ყველგან, საცა კი კაპიტალი და შრომა ერთმანეთს ხვდებიან, ასეთ ანარქიას დიდი ადგილი აქვს. საქმე საზოგადოებრივათ არ წესრიგდება. უკეთუ წარმოება თავის ხარჯებს არ ფარავს ასეთ პირობებში, რომელიმე დარგის წარმოება ვერ იარსებებს.

კაპიტალისტურ საზოგადოებაში, ჯერ როცა კერძო საკუთრება არ გაუქმებულა და სოციალიზმი არ დაგვიმყარებია, ზედმეტი ღირებულების შექმნა აუცილებელ მოვლენათ ჩაითვლება. უკანასკნელ მოვლენას ვერ მოვსპობთ, სანამ არსებობს თვით ბურჟუაზიული საზოგადოება.

მხოლოდ დემოკრატიის გაძლიერება და მისი პოლიტიკური შეგნება-შეკავშირება იმაში მდგომარეობს, რომ მან ზედმეტ ღირებულების დიდი ნაწილი მოითხოვოს და იგი სამართლიანათ დაისაკუთროს. მაგრამ ჩვენი უბედურებაც იმაში მდგომარეობს, რომ დღეს, არსებულ წარმოების პირობებში ზედმეტი ღირებულების შექმნა ან სულ არ ხდება და თუ ხდება, ისე უმნიშვნელოთ, რომ მას ნაციონალური სიმდიდრის სალაროში სულ მცირეოდენი წვლილი შეაქვს. ზოგიერთა წარმოების დარგებში, როგორიც არის სახელმწიფოებრივი წარმოებები, აქ თითქმის არაფერი არ იქმნება და ყველაფერი ხელიდან მიგვდის. როგორ შეუძლიან ასეთ პირობებში სახელმწიფოს არსებობა და ხალხის ეკონომიური და კულტურული მოთხოვნების დაკმაყოფილება?

აქ ჩვენ არ დავმალავთ, უნდა საქვეყნოთ ვაღიაროთ, რომ ჩვენ ხალხს შრომის შკოლა არ გაუვლია, შრომის მუყაითობას იგი არ არის შეჩვეული. ამას დაუმატეთ იარაღების განუვითარებლობა, ექსტენსიურათ შრომის დახარჯვა და თქვენ ბოლოს შეგრჩებათ ხელში წარმოების ანარქია, რომლის მოწმენიც ამ ჟამად ჩვენა ვართ.

ახლა, როცა ჩვენ გვჭირია გაორკეცებული მუშაობა, ინტენსიური შრომის დახარჯვა, რათა ამ გზით უზრუნველვყოთ ჩვენი ფიზიკური და კულტურული არსებობა, სწორეთ ამ ჟამად ყველა ეს წარმოუდგენლათ კლებულობს და ჩვენ კეთილდღეობის საფუძველს საძირკველი ეცლება.

რომელ ქვეყანას შეუძლია ასეთ პირობებში არსებობა, რომელი განუვითარებელი ერი თუ ხალხი გადაიტანს ასეთ არა ნორმალურ მოვლენას?

თუ თვით ეკონომიური ცხოვრების ანარქია არ მოგვსპობს და ამ სიღუხჭირეს ჩვენი განუვითარებლობის გამო ასე თუ ისე კიდევ ხანგრძლივათ გავუძლებთ, მაშინ ჩვენ გარეშე ძალა მოგვევლინება, რომელიც ადრე თუ გვიან ხელს გამოიღებს და ჩვენს შინაურ ცხოვრებაში ჩაერევა. იგი ჩვენი ცხოვრების ასეთ ანარქიას, საზოგადოებრივ ცხოვრებს წონასწორობას არ შეურიგდება და იძულებითი ორგანოების მეოხებით ბურჟუაზიულ სასტიკ წესებს დაამყარებს. მით უმეტეს, რომ იგი ძალა, რომელსაც ჩვენ ვგულისხმობთ ბურჟუაზიული შემადგენლობისაა და ნებას არ მოგვცემს ბოლშევიკურ წარმოებას საძირკველი ჩავუყაროთ.

ამ შემთხვევაში ყველაზე მეტად ენერგია და წინდახედულობა შეგნებულმა კლასმა უნდა გამოიჩინოს; მოწინავე მუშებმა დიდი ყურადღება უნდა მიაქციონ და ეკონომიურ ანარქიას ბოლო მოუღონ. იმპერიალისტური სახელმწიფოები თავს დაგვტრიალებენ და ან ერთი ჩაერევა ჩვენ შინაურ საქმეში, ან მეორე. მდგომარეობა სერიოზულია და ვინც ამას ჯეროვან ყურადღებას არ მიაქცევს, იგი მოღალატეა თავისი თავისუფლების, დემოკრატიული წყობილების, ეკონომიურ ანარქიას დიდი სახელმწიფოები მოჰყვება და ეს ევე ანარქია მოგვსპობს ჩვენც, უკეთუ შესაფერ ზომებს არ მივიღებთ და ამ ქვეყნის დამქცევ მოვლენას თავიდან არ ავიცდენთ.

ბაქოს აღება

ოფიციალურათ იტყობინებიან, რომ ადერბეიჯანისა და ოსმალეთის ჯარებმა ბაქო აიღეს.

ჩვენ არ ვიცით, თუ რა მდგომარეობაშია ამ ჟამათ ბაქო. რა პირობებში იმყოფება ნავთის „სამეფო“. შესაძლებელია იგი ცეცხლსა და მახვილს მისცეს, შესაძლებელია სიმდიდრის უდიდესი ცენტრი ამოიწვა.

ყველა ეს მოსალოდნელია. უეჭველოთ ბაქო ვერ გადარჩებოდა.

ბალშევიკური აგიტაციის და მათი „სოციალისტური“ პოლიტიკის მეოხებით ბაქო, როგორც სამრეწველო ცენტრი ამიერ-კავკასიას სრულიად მოსწყდა და ოთხ თვეზე მეტია, რაც იგი სრულიად დამოუკიდებლათ იმყოფებოდა.

ამ გარემოებამ ამიერ-კავკასიის ეკონომიურ და კულტურულ ცხოვრებაზე დიდი შემაფერხებელი გავლენა იქონია. უდიდესი წარმოების დარგები, როგორიც არის რკინის გზები, ტრამვაი, ფაბრიკა-ქარხნები, განათება და სხვა წარმოუდგენლათ შემცირდა და ისინი არსებობის უკანასკნელ წუთებს განიცდიან.

უკანასკნელმა გარემოებაში კი ისედაც დაქვეითებული ჩვენი ცხოვრება საზღაპროთ დაეცა. მიმოსვლა—გაცვლა-გამოცვლა შეუძლებელი გახდა. ასეთ პირობებში განვითარებული სახელმწიფო სრულიად მოისპობოდა და იგი თანამედროვე კულტურულ სახელმწიფოს სახეს დაკარგავდა.

ამიერ-კავკ. მცხოვრებლებმა ბაქოს მოწყვეტას თუ მაინც და მაინც რამდენიმე თვე გაუძლო,—ეს მხოლოდ იმიტომ, რომ აქ შრომის განაწილება, საქონლის გაცვლა-გამოცვლა იმ საფეხურზე არ იმყოფება, რა საფეხურზედაც იმყოფება განვითარებული ქვეყნებში.

მიუხედავათ ამისა, ბაქო მოწყვეტამ მთელი ამიერ-კავკასია ცხოვრების ნორმალური მსვლელობა შეაფერხა და იგი არაჩვეულებრივ გასაჭირში ჩააგდო გასაჭირში ჩააგდო არა ერთი რომელიმე კუთხე, ამიერ კავკასიის ერთი რომელიმე რესპუბლიკა, არამედ— ყველა ერთად მოსწყდა თანამედროვე ცხოვრებას და საშინელმა ანარქიამ იჩინა თავი.

ეკონომიური ანარქია ყველაზე მეტათ. საშიში გახდა თვით ბაქოს მცხოვრებთათვის და იქ გამაგრებულ პოლიტიკური პარტიებისათვის. დასუსტდა მათი მოგერიების უნარი და ისინი ბოლოს იძულებულნი გახდენ ბაქო დაეტოვებიათ.

ახლა იქ ახალი ძალა გაბატონდა. ჩვენ არ ვიცით, რა გზას დაადგება ადერბეიჯანისა და ოსმალეთის მთავრობის მეთაურნი. უკეთუ უკანასკნელები პოლიტიკური მოსაზრებით იმავე გზით ივლიან, რა გზითაც მთელი ოთხი თვის განმავლობაში ბალშევიკები მიდიოდნენ, მაშინ მთელი ამიერ-კავკასიის ეკონომიური ცხოვრება უფრო მეტათ აირევა და ეს კი ხეირს არც მათ დააყრის.

ამიერ-კავკასიის მცხოვრებნი ნივთიერად ერთი-მეორეზე ისე არიან გადაჯაჭვულნი, რომ მისი გაწყვეტა ყველასათვის სავალალო იქნება.

ნავთი და მაზუთი, ბენზინი და სხვა მასალა, რომელსაც კი ბაქო იძლევა, ყოველგვარ წარმოებისა და მიმოსვლის ფაქტორია. მოსპე ნავთის შემოტანა და მოისპობა ამიერ-კავკასიის მთელი ეკონომიური და კულტურული ცხოვრება. აჯანყებული ხალხი, როგორც ბაქოში, ისე სხვა ადგილებში ულუკმა პუროთ დარჩება და მუდმივ ანარქია-არეულობას მტკიცე საძირკველი ჩაეყრება.

ანარქია და ეკონომიური ცხოვრების მოსპობა ის საშინელი მტერია, რომელიც ამიერ კავკასიის მცხოვრებთ განურჩევლათ ეროვნებისა და სარწმუნოებისა, რომელიც ყველას დაავადებს და ისინი ყველა ერთად უცხო ქვეყნის ლუკმათ გახდებიან.

ასეთი მდგომარეობა ზოგიერთ ერების გაბატონებული კლასებისათვის დიდათ ხელსაყრელია, მაგრამ იგი დამღუპველია ყველა ერების დემოკრატიისათვის. ამიტომ ამიერ-კავკასიის დემოკრატია ახლა მაინც უნდა გამოფხიზლდეს, მომავალს საღი თვალით შეხედოს და ბაქო იმავე პირობებში არ უნდა დისტოვოს, რა პირობებშიაც იგი აქნობამდის იმყოფებოდა. ბაქოს ნავთის შეწყვეტა და სხვადასხვა წარმოების დარგებისათვის მისი მოსპობა ღასცემს ყოველგვარ წარმოებას და ეკონომიურ და კულტურულ ცხოვრებას. მაშასადამე, ყველა ერის დემოკრატიის ინტერესს შეადგენს, რათა მთავრობის ყურადღება აქეთ იქნას მიქცეული. ბაქოს ნავთმა ძველებურათ უნდა დაიწყოს ყველგან დენა და ამ გზით ხალხს საშუალება მიეცეს წარმოების მთავარი წყარო დროს შესაფერათ გამოიყენოს.

განხეთქილება ნაც.-დემოკრატების ბანაკში

ჩვენი ნაციონალ დემოკრატების ბანაკში განხეთქილება მოხდა. გაზეთი „კლდე“, რომლის პირველი ნომერი გამოვიდა კვირას, სექტემბრის 15-ს, შემდეგი სიტყვებით გვაუწყებს ამ განხეთქილების მიზეზს: „რადგან საქ. ნაც.-დემ. პარტიის მთავარი კომიტეტი თავისი დადგენილებით აბათილებს პარტიის წესდებას და კონფერენციის რეზოლიუციებს და რადგან მთავარ კომიტეტის და ამისი ორგანო გაზეთ „საქართველოს“ პოლიტიკა ეწინააღმდეგება პარტიის პროგრამისა და ტაქტიკის ტრადიციას, ამიტომ მთავარი კომიტეტის 7 წევრი აცხადებს თავის თავს „დამოუკიდებელ ნაციონალ-დემოკრატიულ პარტიის მთავარ კომიტეტად“ და იღებს თავის თავზე პარტიის კონფერენციის მოწვევის ინიციატივას“. როგორც სჩანს, ამ განხეთქილებას დიდი პრინციპიალური ხასიათი ჰქონია. დავა სწარმოებს „პარტიის პროგრამის და ტაქტიკის ტრადიციის“ გარშემო. თუ როგორი იყო დღემდის ჩვენი ნაციონალ-დემოკრატიულ პარტიის პროგრამა და ტაქტიკა—ეს ჩვენ ყველამ კარგად ვიცით. თუ როგორი იქნება მომავალში „დამოუკიდებელ ნაციონალ-დემოკრატების“ პროგრამა და ტაქტიკა, ამაზე აი რას ვკითხულობთ ხსენებულ გაზეთის მეთაურში: „გაზეთი „კლდე“ დაიცავს რომელიმე კლასის ინტერესს მხოლოდ იმდენათ, რამდენათ ეს ინტერესი ეგუება ეროვნულ სახელმწიფოს აშენების საქმეს“. მაშასადამე დამოუკიდებელ ნაციონალ-დემოკრატიული პარტია არ ემსახურება რომელიმე კლასს ან საზოგადოებრივ ერთ ჯგუფს: იგი იცავს მის ინტერესს იმდენით, რამდენათ და სხვა...

ამ პოლიტიკას დამოუკიდებელი ნაციონალ-დემოკრატები უწოდებენ „ზე-კლასიურს“ და არწმუნებენ ყველას, რომ მხოლოდ ამ გზით შეიძლება „ეროვნულ სახელმწიფოს აშენება“. დამოუკიდებელი ნაციონალ-დემოკრატები თითქოს არ უარყოფენ „რეალურ ინტერესებზე“ აშენებულ პოლიტიკას. თუ ისინი დღეს ზე-კლასიურ პოლიტიკის სამოსელში გამოდიან, ეს აიხსნება მხოლოდ იმით, რომ ჩვენი ქვეყანა ამ ჟამად „უხელმწიფოა“, ე. ი. სახელმწიფოს აშენების ხანას განიცდის. ასე უნდა გავიგოთ ქ-ნ გრ. ვეშაპელის სიტყვები: „თავისუფალ სახელმწიფოებში პარტიები სხვადასხვა კლასთა რეალურ ინტერესებზე არიან ნაშენები... სხვანაირია უხელმწიფო ერთა პარტიული საქმიანობა, იქ, სადაც ეროვნული სახელმწიფო არ არის, მის მაგიერობას ეროვნული პარტია ეწევა... ეროვნული პარტიის პროგრამა კლასობრივ საკითხებში კომპრომისულია“... ჩვენ ვიცავთ ნაციონალ-დემოკრატიულ პარტიის პროგრამის ტრადიციას და წინააღმდეგნი ვართ, რომ ჩვენმა პარტიამ მიატოვოს სახელმწიფოებრივი გზა და გადავიდეს კლასიურ შესახვევში“...

აქ ბ. ვეშაპელს ერთი დიდი შეცდომა მოსდის. მას სახელმწ. ისე აქვს წარმოდგენილი, როგორც საშუალო საუკ. ბერებს ან და ჩვენი დროის სოფლელ კაცს, გლეხს რომ ჰკითხო, თუ რა არის სახელმწიფო, მის გონებაში უეცრივ გამოიხატება უზარმაზარი ტლანქი არსება მთელი თავისი იძულებითი აპარატით. მას ხან გვირგვინი ადგია თავზე, ხან წითელი ბაირაღი უჭირავს ხელში, მაგრამ როგორც პირველ, ისე მეორე შემთხვევაში სახელმწიფო მის თვალში უძრავი და გაყინული კერპია. ასე ჰგონია ბ.ნ ვეშაპელსაც. მის წარმოდგენაში ერთის მხრივ აღმართულია კერპი—სასახელმწიფო და მეორე მხრივ—„კლასიური შესახვევი“. ბ ნ ვეშაპელს ერთი წუთსაც ვერ წარმოუდგენია, რომ შეიძლება ადამიანი „კლასობრივ“ ნიადაგზე იდგეს, მაგრამ იმავე დროს ხელს უწყობდეს სახელმწიფოს აშენების საქმეს.

საფრანგეთის ბურჟუაზია დიდი რევოლიუციის დროს კლასობრივ ნიადაგზე იდგა, მაგრამ იმავე ბურჟუაზიამ შექმნა თანამედროვე საფრანგეთის რესპუბლიკა. იგივე მოხდა დაახლოვებით ინგლისში, გერმანიაში და სხვ... თანამედროვე უფლებრივი სახელმწიფო შედეგია კლასობრივ შეხლა-შემოხლისა და არა ზე-კლასიურ ფრაზეოლოგიისა, როგორც ეს ბ.ნ ვეშაპელს ჰგონია. ეს დებულება მართლდება არა მარტო თავისუფალ სახელმწიფოში, არამედ—„უხელმწიფოშიაც“. იმის მტკიცება, რომ თავისუფალ სახელმწიფოში „პარტიები სხვა და სხვა კლასთა რეალურ ინტერესებზედ არიან ნაშენები“, ხოლო „უხელმწიფო“ ერის პოლიტიკა სულ სხვას მოითხოვს, ეს ცოტა არ იყოს გაუგებრობის შედეგია. სახელმწიფოს ცხოვრებას თავისი კანონები აქვს და ეს კანონები დაახლოვებით ყველგან ერთია.

სიტყვა „სახელმწიფო“ და „სახელმწიფოებრივი პოლიტიკა“, რომელიც ბ-ნ ვეშაპელს, რ. გაბაშვილს და კომპ. მუდამ პირზე აკერიათ, თავისდათავად არაფერს არ ნიშნავს. სახელმწიფო ისტორიული მოვლენაა და არა ლოღიკური შემეცნება. ყოველივე სახელმწიფოს ფორმა და გარეგანი გამოხატულება დამოკიდებულია იმაზე, თუ როგორია მისი შემადგ

გენელ ნაწილების ურთიერთობა ანუ სოციალური შინაარსი. შეიძლება რომელიმე ერს სახელმწიფო არ ქონდეს, მაგრამ სახელმწიფოს ჩანასახი მასშიც მოიპოვება. ამიტომ თუ რომელიმე „უხელმწიფო" ერს სურს ს ხელმწიფოდ იქცეს, უნდა გამონახოს თავის წიაღში სალი სოციალური ელემენტები და ხელი შეუწყოს მის ზრდა-განვითარებას. მაშასადამე, ის „კლასიური შესახვევი", რომელიც ასე აშინებს ბ ნ ვეშაპელს, აუცილებელი პირობაა ნამდვილ სახელმწიფოებრივ მოღვაწეობისა. ჩვენ ამით არ უარვყოფთ, რასაკვირველია, „კომპრომისების" გზას. მაგრამ კომპრომისიც არის და კომპრომისიც. შეთანხმება შეიძლება მოხდეს სხვადასხვა კლასებ შორის, მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მათ მოეპოვებათ რაიმე საერთო საქმე მაგალ. 18 ს. დამლევს საფრანგეთში ბურჟუაზია შეუთანხმდა დემოკრატიას, ვინაიდან მაშინ ორივეს ერთი მტერი ჰყავდათ—ფეოდალური წესწყობილება. სესაძლებელია თუ არა ჩვენშიაც მოხდეს ასეთი გაერთიანება?

დ. ონიაშვილი.

პრესა

ამას წინად „გრუზია"-ში ნინა ზურაბიშვილი ეხებოდა სკოლების ნაციონალიზაციის საკითხს. წერილში ის აზრი იყო გატარებული, რომ არ არის კარგი ნაუცბათევად ნაციონალიზაციის გატარებით და სხ. სხვათა შორის, ავტორის აზრით ქართული ენის უცოდინარნი იმიტომ არიან ქართველი ბავშვები, რომ მშობლიური ენის სწავლებას სკოლებში გულგრილად ეკიდებოდენ მასწავლებლებიო.

„იმ გულგრილობამ, დაუდევრობამ, რომელსაც იჩენდენ ქართული ენის მასწავლებელნი ვერ შეაყვარა ბავშვებს მშობლიური ენა, ვერ აღუძრა მათ მისდამი სიყვარული. რომ ეს ასე იყო და არ ყოფილა იშვიათი მოვლენა, შეიძლებოდა დამტკიცება ყველა გიმნაზიებში მოსწავლე ქალ-ვაჟთა შეკითხვით".

სხვათა შორის, ამ აზრს იზიარებს „ტრუდოვოე ზნამია" და მოჰყავს ის, ნაციონალიზაციის წინააღმდეგ!

შემცდარია იმაზე ლაპარაკი, თითქოს მასწავლებლებში ქართული ენის სწავლების ცუდათ დაყენება უმთავრესად მასწავლებლების ბრალი ყოფილიყოს.

ისეთი პირობები იყო შექმნილი, რომ ქართულ ენას არსად, არც ერთ ასპარეზზე გასავალი არ ჰქონია: სკოლაში, სასამართლო პოლიციაში, რკინის გზაზე, ფოსტა ტელეგრაფში, დაბოლოს ეკლესიაშიც კი ქართული ენა მეტი ბარგი იყო!

ამიტომ ჰქონდა ყველას აცრუებული გული ქართული ენის შესწავლაზე. მთავარ მიზეზს აქ ჩვეულებრივათ გვერდს უვლის „ტრუდოვოე ზნამია" და დამნაშავეთ მასწავლებლები გამოყავს, ვინაიდან ამ გვარად კითხვის დაყენება მისთვის ხელსაყრელია!

რუსთა და ქართველთა დამოკიდებულების შესახებ „ედინენიეში" განაგრძობს წერას ა. სელიხანოვიჩი.

პირველი საკითხი, რომელსაც აყენებს ავტორი და უპასუხებს კიდეც, არის შემდეგი: რისთვის ლანძღავენ რუსები ქართველებს. ეს იმიტომ ხდება თურმე, რომ

თუ არ შეიგინენ, რუსები ისე ვერას დროს ვერაფერს გააკეთებენ. ლხინშიაც და ჭირშიაც ისინი შეჩვეულნი არიან ხულ იგინონ. ასეთია ჩვეულება და ამ ჩვეულების ასე ადვილათ გადაგდება ადვილი საქმე არ არის...

არსებითად ამ ოპოზიციას და აგიტაციას, რომლებიც გაზეთების ფურცლებზე და საჩაიებში სწარმოებს, რეალური მნიშვნელობა არა აქვს.

რუსები შეურაცხყოფილნი არიან და არ შეუძლიათ არ იგინებოდენ. „რუსები თავს გრძნობენ მოტყუებულად და დევნილად".

„რუსი დემოკრატია რევოლიუციის დაწყებისთანავე ინტერნაციონალური დროშის ქვეშ დადგა და ამავე დროს წამოაყენა ერთა თვითგამორკვევის პრინციპი, ე. ი. უარჰყო იმპერიალიზმი. რუსები ინანიებდენ წარსულის ცოდვებს. თავისი ნებით აძლევდენ ძალა-უფლებას ადგილობრივ ერებს. დაბოლოს რუსები სრულიად ჩამოაშორეს საქმეებს და ისინი იძულებულნი იყვენ გადასახლებულიყვენ. იმ 500 ათასი ჯარისაგან, რომელიც კავკასიის ფრონტზე იყო 2 დივიზია რომ დარჩენილიყო თფილისში, რუსები მდგომარეობის ბატონ-პატრონნი იქნებოდენ. ამ ჯარის გაჩერება კი შეიძლებოდა კარგის ჯამაგირის მიცემით. არ მოხდებოდა მაშინ ბათუმის, ყარსის და სხვა ამისგვარი ამბები, მაგრამ რუსები უჯეროდენ მთელი რუსეთის დემოკრატიის ბელადებს ჟორდანიას, წერეთელს და ჩხეიძეს და ვერ წარმოედგინათ, თუ ორიენტაციის ასეთი უეცარი შეცვლა მოხდებოდა. ამ ჟამად რუსებს ამიერკავკასიაში არავითარი რეალური ძალა არ აქვთ. ისინი უნდა წავიდენ აქედან. ახლა კი იქქავენ თავიანთ ჭკვიან თავებს და ამბობენ: „აი, რა ყოფილა ინტერნაციონალიზმი, აი რა ყოფილა ერთა თვითგამორკვევის პრინციპიო"!

ასე დასტირის ბ-ნი ა. სელიხანოვიჩი ბატონობის დაკარგვას. ძნელი ასატანიც არის!

დეპეშები

(ამიერ-კავკასიის დეპეშათა სააგენტო).

14 სექტემბერი.

ვენა. იტალიის ფრონტი. ნოვეტიის სამხრეთით საარტილერიო ბრძოლაა.

ბერლინი, დასავლეთის ფრონტი. იპრესა,და არმანტერის შუა მოწინააღმდეგის მზვერავი რაზმები დამარცხდნენ ფლებრეს სამხრეთ დასავლეთით და გელიუსას ჩრდილო-დასავლეთით მოვიგერიეთ ინგლისელთა თავდასხმა. არასი და პერონას შუა კამბრესკენ მომავალ გზებზე ინგლისელებს იერიშები მოჰქონდათ, მაგრამ უშედეგოთ, ჩვენმა ქვეითა ჯარმა გამოდენა ინგლისელები იმ პოზიციებიდან, რომელნიც მათ დაიჭირეს. მტერს შერჩა გაფრინკურტი.

სტამბოლი. პალესტინის ფრონტი. ზღვის ნაპირ და მდ. იორდანეს შუა სუსტი საარტილერიო სროლაა. იორდანეს მიდამოებში საარტილერიო მოქმედება სწარმოებს ჩვენი მზვერავი რაზმები შეიჭრენ თითქმის მენდესის სიმაგრემდე.

ბერლინი. ბრძოლის ასპარეზებზე სიწყნარე ჩამოვარდა, არც მაას და მოზელის შუა განუახლებია მოწინააღმდეგეს იერიშები.

პარიჟი. ერთი დღე-ღამის განმავლობაში ფრანგებმა წინ წაიწიეს სავისა და იმ გზას შუა, რომელიც მიიმართება სენკვენტონიდან გამისკენ, ელეტის სამხრეთით. ფრანგებმა გააფართოვეს თავის პოზიციები ნანტეილ ლა-ფოსსის ჩრდილოეთით. გერმანელთა ორი კონტრ-იერიში მოგერიებულ იქნა ლაფოსა და მუაზის მიდამოებში. წმ. მიხეილის სექტორთან ჩვენ ახალი გამარჯვებები ვნახეთ. დატყვევებულთა რიცხვი უდრის 13,300 კაცს. ჩვენ ხაზში შემოდის გერბევილი, ტილოტ-გატენვილი, სენ ბენუა, გზასიგი, კოლნი, ტიოკურტი და ვივილი.

კიევი. მთელ რუსეთში კვლავ ხდება მასსიური დაპატიმრება. პოლიტიკური მდგომარეობა მწვავეა.

პეტროგრადი. მდგომარეობა მეტად გართულებულია. უკანასკნელად მომხდარი ამბების გამო.

მოსკოვი. ლენინის მდგომარეობა უმჯობესდება. ოფიციალური ბიულეტენი № 33 იტყობინება: ტემპერატურა 36,4°, პულსი 82, სუნთქვა 20, სისხლის დენა პლევრაში შეუწყდა. მას ნება დართეს ლოგინიდან ცოტათი წამოდგომის.

ორშა გერმანელთა სარდლობის წარმომადგენელთან გამართულ თათბირზე გერმანელებმა განაცხადეს, რომ თანახმად დამატებითი საზავო ხელშეკრულობისა იგი ათავისუფლებენ 20 სექტემბრისთვის ლიეელის და სენინის მაზრებს, რაც შეეხება ორშის მაზრას,—იგი განთავისუფლებულ იქნება ცოტა გვიან.

მოსკოვი. ც. აღმ. კ. პრეს—ბიუროს ბიულეტენი: ჩეხო-სლოვაკების ფრონტზე ჩვენ ვიმარჯვებთ. 12 სექტემბერს საბჭოს ჯარებმა აიღეს სიმბირსკი. აქვე ჩავიდეთ დიდძალი ნადავლი.

ვორონეჟი. ვორონეჟში შემოღებულია სამხედრო ცენზურა.

კიევი. გალიციასა და რუმინიაში დიდი სიძვირეა. გირვანქა პური 9 მანეთად ფასობს.

ბერლინი. დასავლეთის ფრონტი. ბიკონოოტის ჩრდილო-აღმოსავლეთით ჩვენ მტრის იერიშების მოგერიების დროს ხელთ ვიგდეთ ტყვეები. აგრეთვე იერიშები მოწინააღმდეგისა გან-სენკვენტინას შარა გზაზე მოგერიებულ იქნა.

ვენა. იტალიის ფრონტი. ბრენტის აღმოსავლეთით მოწინააღმდეგის იერიშები უკუქცეულ იქნა. რაც შეეხება დასავლეთის ფრონტს, იქ, სადაც ავსტრო-უნგრეთის ჯარები იმყოფება, არავითარი ცვლილება არ მომხდარა.

სტამბოლი. პალესტინის ფრონტი. სწარმოებს საარტილერიო ბრძოლა. აგრეთვე მზვერავთა რაზმებს შორის მცირე შეტაკებები ხდება.

ლიონი. ამერიკელების ოფიციალური სამხედრო მოხსენება. წმ. მიხეილის სექტორთან ბრძოლა შეუწყვეტლივ სწარმოებს. ჩვენ მოვიგერიეთ ერთი კონტრ იერიში, რომელთაც იგინი გადმოვიდენ შოლნის რაიონში.

ბერლინი. დიდი ვეზირი თალათ-ფაშა ბერლინიდან წავიდა მთავარ სადგომში.

ჰელსინგფორსი. მას შემდეგ, რაც ლანდტაგმა მიმართა ფინლიანდიის მთავრობას დაეჩქარებინა საქმე, რომ ლანდტაგს რაც შეიძლება მალე შეძლება მისცემოდა ფინლიანდიის მეფის არჩევისა—მთავრობამ გაგზავნა გერმანიაში დეპუტაცია, რომ გაეგო თანახმა იქნებოდა პრინცი ფრიდრიხ-კარლი, რომ მიეღო ფინლიანდიის მეფის გვირგვინი. პრინცმა რამოდენიმე ხნის შემდეგ დადებითი ადუპასუხა. ლანდტაგის კრება დანიშნულია 26 სექტემბრისთვის, რომელზედაც უნდა ამორჩეულ იქნას ფინლიანდიის მეფე.

მოსკოვი. ყველას, ყველას. ყუბანზე მოხალისეთა ჯარების შტაბში გაიხსნა განსაკუთრებული თათბირი, რომელშიც შევიდნენ შულგინი, ლვოვი და პოლოვცევი.

დონისა და ყუბანის კონტრ-რევოლიუციონერებში უთანხმოებაა, მოსალოდნელია გერმანელების ჩარევა მათ საქმეებში.

ნიკოლაევი საშიშ მდგომარეობაშია, გახშირდა რეპრესიები. შემოღებულია სამხედრო წესები ოდესაში მომხდარი ამბების გამო. მოქლიან მასიურ გათიცვებს. მათვეევის კურგანთან მოხდა მცირე შეტაკებები ყაზახებსა და გერმანელებს შუა, რადგანაც ამ უკანასკნელებმა დონიდან წასვლა არ ისურვეს.

ხარკოვსკში და უკრაინასთან მოსაზღვრე ადგილებში კრასნოვის მიერ გამოგზავნილი ბევრი ყაზახები გაჩნდენ, რომლებიც ჰყრიან გლეხებს და მათ მიწებს ითვისებენ.

16 სექტემბერი.

მოსკოვი. ც. აღმ. კ. პრეს-ბიუროს ბიულეტენი: არჩევნები დონის როსტოვის ქალაქის საბჭოში გენ. კრასნოვის მიერ გადადებულია გამოურკვეველ დრომდე.

იურევკაში ციხე გავსებულია მძევლებითა და კონტრ-რევოლიუციონერებით.

ჩრდილო-დვინის საბჭოს დადგენილებით მოხდა ჩხრეკა ორ მონასტერში. ჩხრეკის წინ წინამძღოლი იფიცებოდა, რომ არაფერი ჰქონდა, მაგრამ შიგ აღმოჩნდა აუარებელი ვერცხლის და ოქროს ფული, ბევრი ძვირფასი ნივთები და სხვა.

ჩვენმა ჯარებმა შენგურის მაზრის ნახევარი უკვე გასწმინდეს თეთრ-გვარდიელებისაგან.

10 სექტემბერს კიევში ხელი მოაწერეს ეკონომიურ კონვენციას, რომლის ძალით უნდა მიტანილ იქნას... (დამახინჯებულია) შაქარი, ნახირი, პური და ნედლი მასალა 1 მილიარდის და 600 მილიონის.

ქ. ბერლინის დამოუკიდებელმა სოციალისტებმა მიმართეს ქალაქის საბჭოს თავმჯდომარეს და ხმოსნებს, რომ მიმართონ კანცლერს თხოვნით დაუყონებლივ დაიწყოს ზავის პირობებზე მოლაპარაკება და აგრეთვე შექმნას გერმანიაში დემოკრატიული დაწესებულებანი. თავმჯდომარემ ამ მოთხოვნის დღის წესრიგში დასმაზე უარი განაცხადა რადგანაც იგი სცილდება მუნიციპალურ კითხვათა ფარგალს.

„ადამიანის უფლებათა ლიგამ" კიდევ მიმართა საფრანგეთის მთავრობას პროტესტით, სადაც მოითხოვს მთავრობისაგან, რომ მან მისცეს სამართალში ვალენი ჟორესის მოკვლისათვის. ამ მოთხოვნაზე საფრანგეთის მთავრობამ უარით უპასუხა.

მოსარჩენად გამზადებულ ლენინის სახელზე ბევრი თანამგრძნობი დეპეშები მოდის.

ყაზანში საბჭოთა ჯარებმა საუცხოვო წესიერება დაამყარეს.

ცარიცინის მიმართულებით ჩვენმა ჯარებმა დაიკავეს მდ. დონზე გადასავლელი ყველა ადგილები. გრომისგანსკის, ლოგოვის და იჟევ-ბოტკანის მიმართულებით წინ მივიწევთ, მტერს ვამარცხებთ და წინ-წინ მივიწევთ.

ტროცკი იტყობინება, რომ ჩეხოსლოვაკებმა ყაზანიდან გაიტანეს ნაწილი ოქროსი და ცდილობენ გაიტანონ ის საზღვარ გარეთ. ტროცკი მოუწოდებს ყველა მუშებს, გლეხებს და მოქალაქეებს წინააღმდეგობა გაუწიონ საბჭოთა რესპუბლიკიდან ოქროს გატანას.

ბერლინი. გალვიცის ლაშქარი შარა გზის ვერდიუ-ეტენის ორივე მხრით მოწინააღმდეგის იერიშები უშედეგოდ დამთავრდა. კოტ-ლორენსა და მაზელს შუა სწარმოებს მოწინავე რაზმთა შეტაკებები.

ვენა. იტალიის ფრონტზე სწარმოებს საარტილერიო, საჰაერო და მზვერავ რაზმთა შეტაკებები.

კოპენჰაგენი. სტოკჰოლმის ბალშევიკურ ფურცელში ჩიჩერინი უარჰყოფს იმ ხმებს, თითქოს მოკლული ყოფილიყოს დედოფალი და მისი ქალი. აგრეთვე ყალბია ხმები უდანაშაულოთა მასსიური, მკვლელობების შესახებ.

საქართველოს ეროვნული საბჭო

13 სექტემბრის სხდომა.

თავმჯდომარეობს კარლო ჩხეიძე.

რ. არსენიძე და **შ. ამირეჯიბი** კითხულობენ წინა სხდომებზე მიღებულ კანონ-პროექტთა საბოლოო ტექსტს. საბჭო სარედაქციო შესწორებებს უკამათოდ ამტკიცებს. **რ. არსენიძე** აღნიშნავს, რომ სარედაქციო კომისიაში ხშირად დაუმუშავებელი და ორ-აზროვანი კანონ-პროექტები შემოდის. კომისიას უხდება კანონ პროექტებში დიდი ცვლილების შეტანა, როგორც აზრთა ლოღიკურად დალაგების მხრით, აგრეთვე კანონის სისწორის სინამდვილის მხრით (ხშირად ისეთი გლახა თარგმანია რუსულიდან, რომ კომისია იძულებულია რუსული ტექსტი მონახოს და მას შეადაროს).

კანონ პროექტი სპეკულიაციასთან ბრძოლის შესახებ.

კამათი გრძელდება კანონ პროექტზე სპეკულიაციასთან ბრძოლის შესახებ.

გ. გველესიანი (იუსტ. მინ. ამხანაგი). წარსულ სხდომაზე წარმოდგენილ კანონ-პროექტს უარყოფით შეხვდენ. ეს ცოტა არ იყოს გასაკვირველია. რადგანაც ის ჯგუფი ილაშქრებს ამ კანონპროექტის წინააღმდეგ, რომელიც თავის თავს სახელმწიფოებრივ პარტიას უწოდებს. ჩვენ არ ვფიქრობდით, რომ რეპრესიული ზომები სავსებით მოსპობენ სპეკულიაციას და ნორმალურ პირობებს დაამყარებდენ, მაგრამ ჩვენ გვინდა ეს საშუალებაც ვიხმაროთ და შეძლებისდა გვარად ვებრძოლოთ სპეკულიაციას. ჩვენ დღევანდელ პირობებში იძულებული ვართ პალიატიური ზომები მივიღოთ სპეკულიაციის წინააღმდეგ. ჩვენ გვიკიჟინეს ნაციონალ-დემოკრატებმა, რომ რეპრესიები მარტო არ კმარაო, ეს ჩვენც კარგათ ვიცით და რეპრესიასთან ერთად სხვა საშუალებითაც ვებრძვით სპეკულიაციას. ა. ასათიანი თავის ვრცელ სიტყვის მეორე ნახევარში გვიმტკიცებდა, რომ სპეკულიაცია გამოწვეულია საქონლის სიმცირის გამო. ეს რამოდენიმეთ მართალია, მაგრამ სწორედ ამ კანონით ჩვენ ვებრძვით საქონლის სიმცირეს — გადამალვას. არის სასჯელი დაწესებული იმისათვის, ვინც გადამალავს საქონელს, აგრეთვე ვინც იცის, რომ სპეკულიაცია სწარმოებს და არ აცხადებს. რასაკვირველია სასჯელთა შორის არის საჭირო განსხვავება. მე-10 მუხლში არის წერილობითი ანგარიშის მიცემის შესახებ ნათქვამი. ჩვენ არ ვთხოულობთ იმას, თუ რამდენათ იყიდა თვითონ, არამედ ანგარიშში გამყიდველმა უნდა აღნიშნოს თუ რამდენათ ყიდის ის ამა თუ იმ საქონელს. ამის წარმოება ძნელი არა რის, როგორც ეს ნაც.-დემ. ჰგონიათ. მაჩაბელმა სთქვა, რომ მთელი ეს კანონი გლეხების წინააღმდეგ არის მიმართულიო. ეს კი მხოლოდ დემაგოგიაა. ჩვენ გლეხებს არ ვართმევთ პურს, თუ ის იქნება ვაჭრობის ობიექტად, და სპეკულიატიური მიზნებით არ გადამალავს პურს, შეუძლია ერთი წლის სარჩოზე მეტიც იქონიოს. ორატორი ეხება ყველა მოსაზრებებს, რომელიც ნაც. დემოკრატებმა წამოაყენეს და იცავს კანონ-პროექტს.

რ. გაბაშვილი ეხება მთავრობის მოქმედებას და ამბობს, რომ ჩვენს მთავრობას სურს ისეთი სასჯელი მიიღოს, რომელიც არსად არ არის შემოღებული, თვით ჩვენი მთავრობა (ირონიულად ამბობს), როგორც ეს განაცხადა მთავრობის თავმჯდომარემ თავის ოფიციალურ ლექციაში, ისეთი ყოფილა, რომლის მსგავსი დედამიწის ზურგზე არ არისო. შემდეგ ის ეხება ნიხრს და ამბობს, რომ ნიხრზე არაფრის ყიდვა არ შეიძლება და თუ ნიხრი იქნა შემოღებული, საქონელი სავსებით გაქრება ბაზარზეო და სხ. ორატორი აღნიშნავს, რომ რკინის გზაზე უწესოება ხდება, იქ მექრთამეობას აქვს ადგილი და ვაჭარი ხომ ყველა ხარჯებს საქონელზე აწერს და ამიტომაა, რომ საქონელი ძვირიაო. ამ ზომებით მიზანს ვერ მივაღწევთ, მთავრობამ უნდა გააჩინოს საქონელი, მხოლოდ ეს მოსპობს სპეკულიაციასო. წინააღმდეგ შემთხვევაში სპეკულიაციას არაფერი ეშველება, ის პირნი, რომელნიც მოწოდებულნი არიან სპეკულიაციასთან საბრძოლველად, თვითონ უწყობენ სპეკულიაციას ხელს. საჭიროა მთავრობამ შექმნას ისეთი აპარატი, რომელიც პურს დააგროვებს და შემდეგ გაანაწილებს მცხოვრებთა შორისო. ორატორი მიუთითებს მი გარემოებაზე, რომ გლეხები სიამოვნებით გაცვლიან პურს იმ სახელმწიფო საქონელზე, რომელიც ჩვენ გვაქვსო.

ქ. აფხაზი. (უპარტიო) აღნიშნავს რა სპეკულიაციის საშინელ სურათს, ამბობს, რომ საჭიროა სპეკულიანტებს გამოვუცხადოთ სასტიკი, ულმობელი ბრძოლა, ამ მხრით არსებითად ეს კანონ-პროექტი აუცილებლათ უნდა მივიღოთ, მაგრამ ამ კანონ პროექტს აქვს მრავალი ნაკლულოვანება. ეს იმით აიხსნება, რომ სპეკულიაცია და ანარქია განსაკუთრებული მოვლენა არის. ინგლისის პარლამენტში რო წარმოედგინათ ასეთი კანონ-პროექტი ნაკლულევანება მაშინაც ექნებოდა, ასეთ მოვლენებზე კანონების შემუშავება ძნელია, ასეთ მოვლენებს ებრძვიან სავალდებულო დადგენილებებით, სამხედრო და ადმინისტრატიული წესებით. ეს კანონი სჯობდა გამოცემულიყო ადმინისტრატიული წესით სავალდებულო დადგენილებების სახით, მაგრამ, რადგანაც ეს შემოტანილია, აუცილებლათ უნდა მივიღოთ, მხოლოდ მე მინდა სპეკულიაციასთან ბრძოლის შესახებ გამოვსთქვა ჩემი აზრი: კანონი უნდა ვრცელდებოდეს მთელს სახელმწიფოში, საჭიროა შესდგეს უწყებათა წარმომადგენლებისაგან ორგანო, რომელიმე მინისტრის ამხანაგის თავმჯდომარეობით, ეს ორგანო უხელმძღვანელებს სპეკულიაციასთან ბრძოლას, საჭიროა სახელმწიფო კანტროლიორმა იყოლიოს აგენტები სხვადასხვა დაწესებულებებში, რომ თვალყურს ადევნონ მდგომარეობას, მთავრობამ უნდა გამოსცეს სავალდებულო წესები, რომელშიდაც ჩამოთვლილი იქნება დანაშაულობანი შესახებ სპეკულიაციისა, სასჯელი მათზე და აგრეთვე ის, თუ რას ეძახს მთავრობა სპეკულიაციას.

ი. ლორთქიფანიძე (გზათამინისტრი) აღნიშნავს იმ გარემოებას, რომ ნაც. დემოკრატები, როცა ერთი კითხვა ირჩევა, მეორე კითხვაზედაც დაიწყებენ ლაპარაკს და ამბობს: ამ ტრიბუნას რაღაც გასაოცარი ხასიათი აქვს. როცა კერძო საუბარში, ან კომისიაში ეუბნები ნაც. დემოკრატს და უსურათებ მდგომარეობას, იქ თითქოს გვესმის ერთმანეთის, მაგრამ როცა ამ ტრიბუნაზე გამოვლენ სულ სხვას ლაპარაკობენ. წარსულ კრებაზე ა. ასათიანი ლაპარაკობდა, რომ ეხლავე უნდა შევქმნათ წმინდა ეკონომიური ცხოვრება, ავაყვავოთ წარმოებაო. მთავრობა არ შვრება ამას, თორემ ამით მოისპობა სპეკულიაციაო. დღესაც ასეთი მარგალიტებით გაგვიმასპინძლდენ. რომ წარმოვიდგინოთ საქართველოს სხვადასხვა ჯგუფები ერთ რომელიმე რგოლში, მაშინ უკიდურესი მემარჯვენენი და მემარცხენენი (ბალშევიკები) ერთ და იმავე სახით წარმოგვიდგება, ე. ი. იმას ამბობენ ნაც. დემოკრატები, რასაც ბალშევიკები. უკანასკნელნი რუსეთში გაიძახოდენ პურს თქვენ მთავრობა არ გაძლევთ, თორემ ბევრია, ოღონდ მთავრობა არ ათავისებს, თორემ უანექსიო და უკონტრიბუციო ზავის ჩამოგდება შეიძლებაო, ჩვენ რო სათავეში ვიყოთ, ამას ყველაფერს მოგცემდითო ასევე იქცევიან ჩვენი ნაციონალ დემოკრატებიც, თქვენ იცით ბატონებო (მიმართავს ნაც.-დემოკრატებს) რომ მთავრობამ ყოველი ღონე იხმარა, რომ ჩრდილოეთ კავკასიიდან პური ჩამოტანილიყო, მაგრამ ეს ჩვენგან დამოუკიდებელ მიზეზებისა გამო ვერ მოხერხდა, თქვენ ისიც იცით, რომ უკრაინიდანაც ვერ მოხერხდა ჯერ-ჯერობით პურის შემოტანა, თუმცა ყოველგვარი ზომები მიღებულია. თქვენ ყველაფერი ეს კარგათ იცით, მაგრამ მაინც ამბობთ, რომ მთავრობამ პური არ შემოიტანაო. როცა ყველაფერი ეს იცით და ობიექტიურ პირობებს ანგარიშს არ უწევთ— ეს დემაგოგიაა დაბალი ღირსების. ეს კანონი კი არის პალიატივი. არც ერთი მინისტრი, არც ერთი ჭკუათ მყოფელი ადამიანი არ იტყვის, რომ ამ კანონის მიღების შემდეგ სპეკულიაცია მეორე დღეს მოისპობაო. თქვენ ბ. გაბაშვილო აქ ილაპარაკეთ მექრთამეობაზე და სთქვით, რომ რკინის გზაზე ყველა მოხელეები ქრთამებს იღებენ და ესეც უწყობს ხელს სპეკულიაციასო. თქვენ როგორც მთავრობის თავმჯდომარემ განცხადათ აქ წინეთ, ჩვენ სასტიკ ზომებს ვღებულობთ მექრთამე მოხელეთა წინააღმდეგ და თუ თქვენ იცით მათ შესახებ რამე, მე თქვენგან ოფიციალურათ მოვითხოვ დამისახელოთ ის პირნი, რომელნიც ქრთამებს იღებენ და სასტიკი ზომები იქნება მათ წინააღმდეგ მიღებული, თქვენ შეგიძლიათ მე მათი სახელი და გვარი წარმომიდგინოთ სამინისტროში ან სიტყვიერათ ან წერილობით, და თუ ეს ვერ წარმომიდგინა ბ. გაბაშვილმა, მაშინ, თუ ეროვნული საბჭო ნებას მომცემს, მას მე პასუხისგებაში მივსცემ ცილისწამებისათვის. აქ ბ. გაბაშვილმა სთქვა, რომ თქვენი მთავრობა რაღაც ისეთია, როგორიც მთელს დედამიწის ზურგზე არ არისო, ეს მართალია ბ. რეზო, მაგრამ უნდა იცოდე, რომ ჩვენი მთავრობა იმით განირჩევა სხვა ქვეყნის მთავრობისაგან, რომ ის არავის ხელს არ აფარებს და ყველა დამნაშავეს სასტიკად ეპყრობა. შემდეგ მინისტრი ეხება ვაჭრობა მრეწველობის საკითხს და ამბობს, როცა სახელმწიფო ეხლა შენდება მარტო მთავრობას არ შეუძლია ყველაფერი მოაწესრიგოს, მოაწყოს, მთავრობა ყველაფერს ვერ შემოიტანს. საჭიროა იმ ხალხმაც მიიღოს ამ საქმეებში მონაწილეობა, რომელსაც თქვენ ეყრდნობით. ვაჭრობა-მრეწველობაში უნდა ჩაერთონ ისინი, ვინც ყველაზე მეტს გაჰკვოდა თავისუფალ ვაჭრობაზე. შემდეგ ორატორი ეხება რკინის გზის საკითხს და აღნიშნავს, რა იმ მძიმე ობიექტიურ პირობებს, რომელიც შექმნა სათბომ მასალის, ნავთის და მაზუთის უქონლობამ, ამბობს, რომ მატარებელი რჩება გზასი ქუთაის და თფილის შუა არა ერთ კვირას, არამედ 3—4 დღის. მე ისიც მიკვირს თუ დღემდე როგორ ვახერხებთ მიმოსვლის გაგრძელებას. გამონაგარიშებული იყო, რომ რაც მასალა იყო, 27 ივნისამდე იკმარებდა. ამ ნიადაგზე მართლაც დიდი უკმაყოფილება და უსიამოვნება იქნება, თქვენ ბატონებო ვალდებულნი ხართ აუხსნათ საზოგადოებას თუ რამ გამოიწვია ასეთი მდგომარეობა და არა დემაგოგია გასწიოთ და იძახოთ რატომ არის ეს ასეო და სხვ. ანგარიში უნდა გაუწიოთ იმ გარემოებასაც, რომ ჩვენ რკინის გზი ყავს, როგორც ჩვენ ისე სხვ აი რატომ არის მატარებელი შეფერხებული.

უკანასკნელი სიტყვით ნებული, რომელიც აღნიშნავს, კანონი გლეხების წინააღმდეგ მიმართული, პირ-იქით, ეს გლ თვის არის დაწერილი, რომ ს ლოს თავისი პური არ ყოფნი ჭიროა გარედან შემოტანა, დაისჯებიან, როგორც სხვა სპ ტები, თუ თავისი პური გადამა კულიატიური მიზნებით (ეს გა კი თავის თავად სპეკულიაციას ხელს, რადგანაც ჰბადებს საქონ ცირეს). ორატორი აღნიშნავს მოებას, რომ სპეკულიანტები სხვადასხვა ადგილას სხვადასხვა ჰყიდიან სურსათ სანოვაგეს და წინააღმდეგოთ აუცილებლათ უ მუშავებულ იქნას ერთგვარი რომლითაც უნდა იხელმძღვანელ გორც მყიდველებმა, ისე გამყიდვ დასასრულ მომხსენებელი ამბო ამ კანონ-პროექტს ორი მიზანი სპეკულიაციის წინააღმდეგ ს შემოღება და სახელმწიფო კონტ დაწესება, ის ეხება და არღვევს საბუთებს ნაციონალ-დემოკრატე წამოყენებულს. საბჭო გადადის პროექტის მუხლობრივ განხილვა

გაბაშვილი და ასათიანი მოი რომ ნიხრი იქნას შემუშავებული, პირველი მუხლის ნაწილი იქნას პროექტიდან ამოღებული.

ა. პაპავა (ს. ფ.) მოითხოვს, ფორმალური მოსაზრებით 1 მუხ ლაგებულ იქნას სხვანაირათ; ჯე იქნას ჩამოთვლილი დანაშაულობ ბოლოს, როგორც დასკვნა, უნდა ნათქვამი; ვინც ამას ჩაიდენს უნდა იქნას ამ და ამ სასჯელით.

რ. არსენიძე (ს. დ.) აღნიშნავს, ნიხრს აწესებს არა სასამართლო, მედ ადმინისტრაცია, ადმინისტრატ ორგანოები. სასამართლო კი არ კანონების თანახმად სჯის იმ რომელნიც დაწესებულ ნიხრს და ვენ. გაბაშვილის წინადადება არ შესწორება, ის მხოლოდ საქმის ნურებაა, ის გვითითებდა, რომ დამალვა არ არის ნაჩვენებიო, ე თალი არ არის. როგორ შეიძლებ ქვას, რომ კანონ-პროექტის 1 მ გადამალვა შევიტანოთო, რადგა არ არის ნათქვამიო, როცა მთელ ნონ-პროექტი საქონლის გადამა აგებული. ამიტომ გაბაშვილის შე ბა უარყოფილ უნდა იქნას. ა. პ ფორმალური მოსაზრებაც მიუღებ რადგანაც ეს მუხლი მშვენივრათ დაწყობილი, აქ ჩამოთვლილია დან ლობანი და აშკარაა, რომ თუ დან ლი ჩადენილია, ის უნდა დაისჯოს კი მოსამართლეთა საქმეა და ისინი მიხვდებიან. საბჭომ გაბაშვილის პავას შესწორებანი უარჰყო.

მუხლობრივ განხილვის შემდეგ სა კანონ-პროექტი მიიღო. წინადადება მოდის, რომ კანონი ძალაში შევიდე მეორე დღეს „საქართველოს რესპუ კაში" გამოქვეყნების შემდეგ, როგ ეს კანონ-პროექტში იყო, არამედ დღის შემდეგ, რადგანაც მატარებ იგვიანებენ და პროვინციაში ვერ გა ბენ თავის დროზე. არის წინადადე რომ კანონი ძალაში შევიდეს ერთი რის შემდეგ. საბჭომ კენჭის ყრით მი წინადადება, რომ კანონი ძალაში შე დეს „საქართველოს რესპუბლიკაში" მოქვეყნების სამი დღის შემდეგ.

თავმჯდომარე აცხადებს საბჭოს ყურადღებოდ, რომ კანონ პროექტ შემუშავების დროს ყურადღება მ ციონ აზრთა დალაგება-დაწყობას, წორეს, რათა სარედაქციო კომის დასჭირდეს მუშაობა მხოლოდ სარედ ციო შესწორებების შეტანის მხრივ. მჯდომარე აღნიშნავს აგრეთვე აზმ ლის პურის სიძვირის შესახებ შეკით გარჩევის დაგვიანებას და სთხოვს ჭოს შემდეგ სხდომაზე პირველ საკ ხათ დაისვას დღის წესრიგში აზმ ლის შეკითხვა. საბჭოს თავმჯდომა წინადადებას დასტური მისცა.

ი. ხ—უ

მთავრობაში

მთავრობამ მოიწონა სამხედრო მი ნისტრის კანონ პროექტი ოფიცერთა მაგირების შესახებ. კანონ პროექტ ათასის თავს (ბათალიონის უფრო უნდა მიეცეს 600 მან. ძირითადი მაგირი და 250 მ. დროებითი დ ტება. გუნდის თავს (როტის უფრო 500 მ. ძირითადი ჯამაგირი, 225 მ დროებითი დამატება. ასის თ (უფროს ოფიცერს) 350 მ. ძირ. ჯამა რი 225 მან. დრ. დამატება; მწყობრ თავს (უმცროსს ოფიცერს) ძირ. ჯამა რმ 275 მ. და მომატება 225 მ. რ შეეხება დივიზიის უფროსის, ბრიგად უფროსის, რაზმის თავის და მის მო გილის ჯამაგირებს, მთავრობამ ეს კითხი გასარჩევად გადასცა საფინან კომისიას.

ახალი ამბები

დღეს, დილის 10 საათზე, შესდგება ს. დ. პ. საოლქო კომიტეტის კრება.

✦ დღეს, საღამოს 6 საათზე დანიშნულია თფილისის სოც.-დემ. კომიტეტის სხდომა.

✦ საქართველოს რკინის გზის წარმომადგენელთა ყრილობაზე, დღეს, საღამოს 6 საათზე მუშტაიდის დემოკრატიულ კლუბში, ი. წერეთელი წაიკითხავს მოხსენებას თანამედროვე მომენტზე.

✦ ბაქოს აღება. 14 სექტემბერს დილის 3 საათზე ადერბეიჯანის და ოსმალოთა ჯარებმა დაიწყეს შეტევა ბაქოს ჯარებზე. გუშინ ადერბეიჯანის დიპლომატიურ წარმომადგენელ ჯაფაროვმა ადერბეიჯანის მთავრობის თავმჯდომარე ხანხოისკისაგან შემდეგი დეპეშა მიიღო: „15 სექტემბერს დილის 9 საათზე ადერბეიჯანის ჯარებმა ბაქო აიღეს." ჯაფაროვმა მიიღო აგრეთვე ოსმალეთის დიპლომატიურ წარმომადგენელ ქერიმ ფაშასაგან ტელეფონოგრამა ბაქოს აღების შესახებ.

✦ ანარქიის ჩაქრობა. ქუთაისის გუბერნიის კომისარი იტყობინება, რომ სამეგრელოში მისულ რესპუბლიკის სამხედრო ძალები ანარქიას თანდათან აქრობენ და სწმენდენ სამეგრელოს ავაზაკთაგან. ხობისა და ზუგდიდის რაიონი გაწმენდილია, რაც შეეხება წალენჯიხას, იქ კიდევ დათარეშობენ ყაჩაღები.

✦ ქუთაისის გუბერნიის კომისარი იტყობინება, რომ გურიაში დიდი წვიმების გამო მდ. სუფსა მოდიდდა და გადალახა რა ნაპირები, მთლად მოსპო ერთი ვერსის მანძილზე ნათესი ჭირნახული. აგრეთვე გაფუჭებულა ხიდები და გზები. საერობო ხმოსნები ამის გამო სასწრაფო მუშაობას შეუდგენ.

✦ თელავიდან შემდეგი დეპეშა მივიღეთ: „რკინის გზა გაიფიცა, მოძრაობა შეწყდა".

✦ ალექსანდროპოლიდან ჩამოსული გადმოგვცემს, რომ ქალაქში მამაკაცებს არ უშვებენ, დედაკაცებს აძლევენ შესვლის ნებას მხოლოდ ერთი დღით საოჯახო ნივთების გამოსატანათ. წინასწარ სამი დღით კარანტინის ქვეშ ყავს ხალხი კარაკლისში. ქალაქში შემსვლელთა სურათებს იღებენ. საღამოს 8 საათის შემდეგ აკრძალულია ქუჩებში სიარული.

✦ პურის შესყიდვის შესახებ. სხვადასხვა ხმების გავრცელების გამო, რომელიც გამოწვეულია გერმანელების მიერ პურის შესყიდვით, მთავრობა აცხადებს, რომ საქართველოს რესპუბლიკის საზღვრებში, გარდა ბორჩალოს მაზრისა, ყველგან გამოცხადებულია თავისუფალი ვაჭრობა და გერმანელებთაც უფლება ეძლევათ პურის შესყიდვისა. ყოველგვარ ფასის აწევით, რომელსაც სპეკულიატიური მიზნები ექნება, კანონის მთელი სიმკაცრით დასჯილ იქნება. რაც შეეხება ბორჩალოს მაზრას, აქ შეიძლება პურის შესყიდვა მთავრობის რწმუნებულთან ფასებში შეთანხმებით, რასაც გერმანიის მისია უკვე დაეთანხმა.

✦ ახალი ჟურნალი. გამოვიდა ახალი ჟურნალი „საქართველოს ეკონომისტი". ჟურნალი შინაარსიანია, კარგი ღირსების ქაღალდზეა დაბეჭდილი და ნომერი ღირს 3 მანეთად.

✦ პირველი ქართული ლატარია. ლატარიის გამგეობამ გადასწყვიტა გამართოს თფილისში ლატარიის ბილეთების საჯაროთ გაყიდვა. ამ მიზნის განსახორციელებლად მოწვეულია პატივსაცემი მანდილოსანნი, რომელნიც წინასწარ მოლაპარაკებას გამართავენ ოთხშაბათს, საღამოს 7 საათზე ქართულ კლუბში. გაყიდვის დღე გამოირკვევა ამავე კრებაზე და ცალკე იქნება გამოცხადებული.

✦ სწავლის განახლება. 20 სექტემბრიდან განახლდება მეცადინეობა პროფესიონალურ კავშირთა საღამოს სკოლებში. ხარფუხის და ავლაბრის სკოლებში კი შენობების შეკეთების გამო ორი კვირით გადადებულია მეცადინეობის დაწყება.

✦ ახალ-სენაკი. 15 სექტემბერს გაიხსნა ახალ-სენაკის მაზრის პირველი საერობო კრება. კრებაზე გამოცხადდა 22 ხმოსანი.

✦ საქართველოს ქალაქთა კავშირის დამფუძნებელ კრებაზე არჩევნები მოხდა მთავარი კომიტეტისა. სოც.-დემ. აირჩიეს მ. რუსია, ს. რობაქიძე, ფალეევი, დ. კალანდარიშვილი, ი. ჟორდანია, ი. ბესელიძე, ანჩისლავსკი, საბახტარაშვილი, ნ. ელიავა, კარაევი, სოც. ფედ. მ. ბედიევანი, ა. პაპავა, ს. რ. კალუენი, ხუდადოვი, დაშნ. იაგჯანი, ტოფჩიანი. კან. სოც.-დემ. კიკალიშვილი, კორძაია, ანდრონიკაშვილი, სოც. ფედ ჯაჯანაშვილი. ს. რ. მარქარიანი. დაშნ. ბაბიანი, ზარგარიანი. სარევიზიო კომისიაში აირჩიეს. ს. დ. შარაშენიძე, ჯაფარიძე, ჭიაბერიშვილი. დაშ. მანისიანი. ს. რ. თარხანოვი. სარედ. კომისიაში აირჩიეს: ძამუნიან, იანოვიჩი, ლუკასევიჩი.

✦ ნაციონალ დემოკრატიულ პარტიაში განხეთქილება მოხდა. მარჯვენა ფრთამ გამოსცა კვირეული გაზეთი „კლდე". ორგანო „დამოუკიდებელ ნაციონალ-დემოკრატიულ პარტიის" ც. კ.-ისა, რომელსაც რედაქტორობს ვეშაპელი.

✦ ლექცია. პირველი რაიონის მუშათა კლუბში სამშაბათს 17 ენკენისთვეს ექიმი ტურაშვილი წაიკითხავს ლექციას სიმთვრალეზე და აუხსნის ბუნდოვანი სურათებით.

✦ ქალაქთა ყრილობა. ამიერ-კავკასიის ქალაქთა ყრილობა, რომელიც დაიწყო 6 სექტემბერს, სრულდება. ყრილობამ მიიღო სხვადასხვა რეზოლიუციები შესახებ ადგილობრივ თვითმართველობათა.

✦ საგანგებო რაზმმა დააპატიმრა დავითი გ. დავითაია, რომელსაც ბრალდება სპეკულიატიური მიზნით შაქრის და ჩაის თფილისიდან ალექსანდროპოლში გადაგზავნა.

✦ ფინანსთა და ვაჭრობა მრეწველობის სამინისტროში ამ დღეებში დასრულდა კანონ პროექტი შესახებ სახაზინო პალატების გაუქმებისა. სახაზინო პალატების მაგიერ არსდება კანონპროექტით სახაზინო გადასახადების ამკრები კომისია. ხსენებული კანონ-პროექტი ამ დღეებში წარედგინება ეროვნულ საბჭოს.

✦ კურსები. გილდა განსის ასულს ზაქარიანს და ვარსენიკ სერგის ასულს სტეპანიანს ნება დაერთოთ გახსნან ქ. თფილისში ახალ ენების კურსები.

✦ აფეთქება 15 სექტემბერს სასტუმრო—„ფირიუზა" მოხდა ყუმბარების აფეთქება დაცემის მიზნით ბოროტგამზრახველები ნ. წერეთელი და ჯარის კაცი მათე დანიშვილი შეიპყრეს და საგუბერნიო ციხეში მოათავსეს.

✦ დაცემა. 13 სექტემბერს ჩერქეზოვის ქუჩაზე ქუთაისის ვაჭარ იაკობ კშონზერს დაეცენ და წაართვეს 2000 მ., ოქროს საათი და სხვა ნივთები. ერთი დამცემთაგანი მიხ. კრუპინი უკვე დაატუსაღეს.

✦ 13 სექტემბერს გაბრიელ უსუკოვს (ჩერქეზოვის ქ. № 56) ღამე სახლში დაეცენ ბოროტ-მოქმედნი და წაიღეს 1700 მანეთის ძვირფასი ნივთები და მიიმალენ.

კ რ ე ბ ე ბ ი.

სამშაბათს 17 სექტემბერს საღ. 7 ს. კოოპერატივების კავშირის შენობაში, სასახლის ქ. 5 მოხდება საზოგადო კრება კოოპერატივების მოსამსახურეების.

— დღეს საღამოს სახ. სახლ. არსებ. ქართულ წარმოდგენების მმართველ წრის კანტორაში მიხეილის ქ. № 102 დანიშნულია წრის სცენის მოყვარეთა კრება.

დროებითი წესდება იურიდიული კონსულტაციისა პროფ. კავშ. საბჭოსთან

1) იურიდიულ კონსულტაციას პროფესიონალურ კავშირთა საბჭოსთან ქ. თფილისში მიზნათ აქვს დასახული: ა) იურიდიული დახმარება გაუწიოს კავშირის წევრთ რჩევის მიცემით და აგრეთვე თხოვნების, განცხადებების, საჩივრების, ხელშეკრულებების და სხვა ქაღალდების შედგენით და სხ.; ბ) მომრიგებელ კამერებში, სამედიატორო, მომრიგებელ და საზოგადოთ სასამართლო დაწესებულებებში საქმის წარმოება, თუ საკითხს მუშათა კლასისათვის პრინციპიალური ხასიათი აქვს; გ) შრომის ინტერესების დაცვა სახელმწიფო ორგანოების მიერ საკანონმდებლო წანადადებათა განხილვის დროს სათანადო ახსნა განმარტების წარდგენის საშუალებით მოქმედ დებულებათა კრიტიკულათ გარჩევით, საკანონმდებლო ნორმების გამომუშავებით და სხ.

2) პირველ მუხლში აღნიშნული იურიდიული დახმარება უფასოა პროფ. წევრთათვის გამგეობა და უმუშევრო კავშირის.

3) იმ შემთხვევებისათვის, რომელნიც მე-2 § არ არის ნაჩვენები დაწესებულია შემდეგი გადასახადები: ა) რჩევისათვის —60 კ. ბ) თხოვნების, ანუ სხვა საქმის ქაღალდების შედგენსსათვის, რომელიც შრომას ეხება 50 კაპეიკიდან 3 მანეთამდე.

4) კონსულტაციის პირადი შემადგენლობა ასეთია: იურისკონსულტი და საქმის მწარმოებელი. ა) საქმის მწარმოებელი იურის კონსულტს ეკისრება მთელი სამუშაოს იურიდიული ნაწილი, საქმის მწარმოებელს კი—საქმის წარმოება, ანგარიში და კასა.

შენიშვნა: ის საკითხები, რომელიც ეხება მოქმედ კანონებით სარგებლობას კერძო შემთხვევებში, გადაჭრილ უნდა იქნეს იურისტ-კონსულტის მიერ. საკითხებს, რომელსაც პრინციპიალური ხასიათი აქვს და ეხება ახალ საკანონმდებლო ნორმების გამომუშავებას და სამოსამართლო პრეცედენტების შექმნას, სწყვეტ პროფ. კავშირის სეკრეტარიატი იურისტ-კონსულტის სათათბირო ხმით მონაწილეობით.

6) იურისტ-კონსულტს და საქმის მწარმოებელს იწვევს პროფესიონალური საბჭოს პრეზიდიუმი.

7) იურიდიულ კონსულტაციაში მიღება სწარმოებს სამშაბათობით და პარასკეობით საღამოს 6 საათიდან 8 საათამდე კავშირის ბინაზე.

მიშა შოშიტაიშვილი

5 სექტემბერს ხანმოკლე ავათმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა ჩვენი საყვარელი ამხანაგი მიხაკო (მიშა) ხოსოს ძე შოშიტაიშვილი.

ულმობელმა სიკვდილმა ხელიდან გამოგვაცალა ჯერ კიდევ ახალგაზრდა, სრული ჯანსაღის პატრონი ადამიანი, ის დაიბადა 1890 წელს. მიშა თავიდან თვითგანვითარებას შეუდგა. მას სდევნიდენ სკოლიდან სკოლაში, ერთი გიმნაზიიდან მეორეში და ასე გასტანა 22 წლამდე, სანამ 7 კლ. ეგზამენი არ ჩააბარა. მახსოვს 1912 წელს მიშა ბათუმში ვიწრო ს. დ. წრეში ლექციას კითხულობდა პოლიტიკურ ეკონომიაზე. ფოსტა-ტელეგრაფის მოხელეთ ის შევიდა 1914 წელს. ომის დროს მას გზავნიან სარაყამიშის განყოფილებაში. მიშა აქ პირველ ალაგს იჭერს თავისი გონიერი მუშაობით, სადაც მას მოუსწრო რუსეთის დიდმა რევოლიუციამ. მას გზავნიან ყველა ყრილობებზე, ფოსტა ტელეგრაფის მოხელეების ინტერესების დასაცავათ. მას ირჩევენ ყრილობაზე ამიერ-კავკასიის ფოსტ-ტელ. მოხ. საოლქო კომიტეტის წევრათ, ამ კომიტეტის მემადგენლობა მას ირჩევს თავმჯდომარის ამხანაგათ.

1917 წლის დამლევს მიშას გზავნიან მთელი რუსეთის ფოსტა-ტელეგრაფის მოხელეთა ყრილობაზე ნიჟნი-ნოვგოროდში.

მიშას სახით დავკარგეთ ჩვენ საუკეთესო მებრძოლი. დაუღალავი მუშა.

მშვიდობით ამხანაგო მიშა! ხანმოკლე იყო შენი სიცოცხლე. შენს ამაგს არ დაივიწყებს ის ხალხი, ვისთვისაც შენ თავგამოდებით იბრძოდი!

შატო ქარცივაძე.

ქალაქთა კავშ. ყრილობა

13 სექტემბერი.

ექ. კიკალიშვილი აკეთებს მოხსენებას მედიკო-სანიტარულ სექციის სახელით. ჩვენმა სექციამ,—ამბობს მომხსენებელი,—თავის კრებებზე მონაწილეობის მისაღებათ ცნობილი ექიმები მიიწვია: გურკო, ვირსელაძე და პესისი. სექციაში ასე დაისვა კითხვა: უნდა ვიქონიოთ მსჯელობა და შევიმუშავოთ ის, რის გატარებაც ეხლავე შეგვიძლიან და აუცილებელ საჭიროებას შეადგენს. ამ დებულებით ვსარგებლობდით. ამ ფარგლებში სწარმოებდა ჩვენი მუშაობა. სამკურნალო სანიტარული საქმე თვითმართველობის ხელში უნდა იყოს. საჭიროა დაარსდეს შეერთებული ბიურო ქალაქთა და საერობო კავშირებისა, რომლის ხელშიაც იქნება სამკურნალო-სანიტარული საქმე. მკურნალობა არ უნდა იყოფოდეს ეგრედ წოდებულ სამოქალაქო და სამხედრო ნაწილებათ. ყველა მოქალაქეს, ჯარისკაცია თუ კერძო პირი, ერთნაირი მკურნალობა ესაჭიროება. არ უნდა არსებობდეს ლაზარეთები და საავათმყოფოები, უნდა იყოს სამკურნალოები ყველასათვის ერთად. მომხსენებელი არ ეთანხმება მარქარიანის დებულებას ერთდროული გადასახადის შესახებ. არ უნდა გავეწყდებოდეს პრინციპი,—ამბობს კიკალიშვილი,—რომ, როგორც სწავლა-განათლება, ისე მედიკო-სანიტარული დახმარება უფასო და საყოველთაო უნდა იყოს. აგრეთვე, თუ პრაქტიკულად შევხედავთ ამ საქმეს, სპეციალური გადასახადის დაწესება ერთგვარ არევ-დარევას იწვევს გადასახადთა სისტემაში. საჭიროა კავშირის ფინანსიურმა კომისიამ სხვა წყარო გამონახოს ხარჯების დასაფარავად. საჭიროა, როგორც სამკურნალო, აგრეთვე სანიტარული საქმე, ერთ და იმავე დროს წოეწყოს, ესენი ერთი ერთმანეთის დამატებანი არიან. საჭიროა ფუნქციების დაყოფა. აფთიაქების მუნიციპალიზაცია უნდა გატარდეს ცხოვრებაში, მხოლოდ თანდათანობით. ეხლა კერძო პირებს ვერ აუკრძალავთ აფთიაქები იქონიონ ჩვენ მუნიციპალიზაცია ასე გვესმის, უნდა გავხსნათ აფთიაქები დავაყენოთ კარგს ნიადაგზე და ამით კონკურენციას გავუწევთ სხვა აფთიაქებს, რომელნიც იძულებულნი იქნებიან ან დაკეტონ ან-და გააუმჯობესონ აფთიაქის საქმე. გაყიდონ ნამდვილი წამლები, რაიც სასურველი იქნება ყველასათვის. „კურორტები" თვითმართველობის ხელში უნდა იყოს, მაგრამ არის „კურორტები", რომელთაც გარდა ადგილობრივი მნიშვნელობის აქვთ სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობა. სექციას არ ქონდა საკმაო დრო და მატერიალი, რომ ეს საკითხი გაერჩია. ამისათვის არავითარი დადგენილება არ გამოგვიტანიაო. ამის შესახებ სექცია აძლევს წინადადებას ყრილობას, რათა გამოიტანონ წინადადება, რომ მოწვეულ იქნას ყრილობა იმ ქალაქებისა, სადაც არსებობს სამკურნალო ადგილები. ყრილობაში მონაწილეობა უნდა მიიღონ აგრეთვე სახელმწიფოს წარმომადგენლებმა და ეს ყრილობა გადასწყვეტს და შეიმუშავებს „კურორტების" საკითხს. დ. კალანდარიშვილი მოითხოვს, რომ აფთიაქების გაღების დროს პრივილეგიების მიცემის უფლება თვითმართველობის ხელში იყოს და არა გუბერნიის სამართველოს. მონოპოლიზაციას ჩვენ ვერ გავატარებთ ახლა ცხოვრებაში, მხოლოდ თანდათანობით უნდა მივუახლოვდეთო.

შარაშენიძე. ვეტერინალურ საკითხს, რომელსაც არ აქვს ნაკლები მნიშვნელობა თქვენ ყურადღება არ მიგიქცევიათ; სამხედრო თუ სამოქალაქო სამკურნალოების განსაზღვრა—ეს ჩვენი საქმე არ არის. ეს მთავრობის კომპეტენციას შეადგენსო. მომხსენებელს ეშინია, რომ პრინციპს ულალატებთ თუ ხალხს უფასოთ არ ვუწამლებთო. მე კი მგონია ფასით უწამლეთ ხალხს, ოღონდ ხეირიანად. სანიტარულ საქმეს უფრო დიდი მნიშვნელობა აქვს, ვიდრე ხალხის წამლობას. ამას თქვენ ყურადღება უნდა მიაქციოთ. აბანოები და სასაპნეები[?] უნდა თვითმართველობის ხელში იყოს, კამათს იწვევს მომხსენებლის წინადადება არ იყოს დაყოფა სამხედრო და სამოქალაქო მკურნალობისა.

ალ. ლომთათიძე. შეუძლებელია ეხლა პრაქტიკულათ გატარდეს ცხოვრებაში მომხსენებლის აზრი სამხედრო და სამოქალაქო სამკურნალოების შეერთებისა ეს შესაძლებელი იქნება მაშინ, როცა არ იქნება სამხედრო უწყებები, მილიტარიზმი მოისპობა, ეხლა კი ამაზე ლაპარაკი მხოლოდ საკითხის პრინციპიალური გადაჭრა იქნება, რომელის განხორციელებაც შეუძლებელია.

კამათში მონაწილეობას იღებენ ყალაიევი, ანშისლავსკი დ. კალანდარიშვილი, იანოვიჩი, და სხვ. მომხსენებლის უკანასკნელ სიტყვის შემდეგ რომელიც იცავს თავის მიერ წამოყენებულ დებულებას, კრება ადასტურებს სექციის მოხსენებას მცირედის შესწორებით. მიღებული იქნა წინადადება, რომ მანამდე სამხედრო უწყების სამკურნალოები გადავა თვითმართველოების ხელში, მიეცეს ნება ამ უკანასკნელთ ისარგებლონ ეხლავე ამ დაწესებულებებით. ყრილობა საჭიროთ სცნობს დაარსდეს ორგანო შეერთებული, რომელიც განაგებს მთელი მხრის სამკურნალო სანიტარულ საქმეს. ერთ დროული გადასახადი უარყოფილი იქნა კრების მიერ.

დ. კალანდარიშვილის წინადადება, რომ აფთიაქების გახსნის დროს პრივილეგიების მიცემა თვითმართველოების ხელში იყოს, ყრილობამ მიიღო. დ. კალანდარიშვილის მოხსენების შემდეგ კრება იღებს მის მიერ წარდგენილ პროექტს გზების გაყვანის შესახებ. რეზოლიუციაში აღნიშნული არის რა დიადი მნიშვნელობა ექნება საქართველოს სხვა და სხვა ქალაქების რკინის გზით შეერთებას. ყრილობა გამოსთქვამს სურვილს, რომ მთავარმა კომიტეტმა ქალაქთა კავშირისამ მიიღოს ყოველივე ზომები და გაუწიოს მთავრობას დახმარება ამ ფრიად და დიდმნიშვნელოვან საქმეში.

კრება დაუბრუნდა 12 სექტემბრის სხდომის დროს მოსმენილ სასურსათო სექციის მიერ წარდგენილ პროექტს მუხლობრივ განხილვას, რომელიც მცირე დამატების და შესწორების შემდეგ იქნა მიღებული. რადგანაც არსებულ სამინისტრომ სურსათის საკითხის კრიზისი ვერ აცდინა თავიდან, არ გაამართლა მასზე დაკისრებული იმედები, ყრილობა ადგენს დაავალოს თავის აღმასრულებელ კომიტეტს, რათა მან წარუდგინოს მთავრობას დასამტკიცებლათ პროექტი „ცენტრალურ სასურსათო ორგანიზაციის" დაარსების შესახებ. ამ პროექტით ცენტრალურ ორგანიზაციაში შევიდენ ქალაქ თფილისს 9 წარმომადგენელნი, 1 ქუთაისის, 1 ფოთის, ერთი ქალაქთა კავშირიდან, 6 საერობო კავშირიდან, 2 კოოპერატივთა კავშირიდან, ერთი მუშათა პროფ. საბჭოდან. თითო წარმომადგენელნი: საინტენდანტოდან, მომარაგების კომიტეტიდან, გზათა სამინისტროს და სამიწათმოქმედო წარმომადგენელნი. სანამდე ერობა დაარსდებოდეს, ნება მიეცეთ ქალაქთ: თელავის, სიღნაღის, გორის და ოზურგეთის წარმომადგენელთ მიიღონ მონაწილეობა ამ დაწესებულებაში.

რკინ. გზელების ყრილობა

15 სექტემბერს მუშტაიდის დემოკრატიულ კლუბში გაიხსნა პირველი ყრილობა საქართველოს რესპუბლიკის რკინის გზის მუშა-მოხელეთა წარმომადგენლებისა. ყრილობაზე არის 60—70 წარმომადგენელი. ყრილობის გახსნას დაესწრენ ჩვენი ამხანაგები კ. ჩხეიძე, ის. რამიშვილი, ირ. წერეთელი და სხვებიც. საყურადღებო სურათი მოგვცა ამ ყრილობამ. ყველა დეპუტატები სოციალ-დემოკრატები არიან. შეიძლება ერთი ან ორი გამონაკლისი დარჩეს. თფილისის რაიონმა ამ ყრილობას მოსაწვევათ შექმნა ერთნაირი ბიურო, რომელიც ხელმძღვანელობდა ყრილობის მოწვევას და არჩევნების საქმეს.

გუშინ კი შედგა თვით ყრილობის ს. დ. ფრაქცია, მარა ეს თითქმის აღარც კია საჭირო, ვინაიდან მთელი ყრილობა თითქმის [ს]ოციალ დემოკრატიულია—ფრაქცია შეიძლება მხოლოდ იშვიათად, რაიმე სადავო თვით პარტიაში კითხვის გასარჩევათ მოგროვდეს. ისე კი, დროს მოსაგებათ კერძო ფრაქციული კრებები აღარც კი არის საჭირო. სამწუხაროდ, როგორც ყველგან, ისე აქაც არიან ზოგიერთი ამხანაგები, რომელნიც უფრო პირად კინკლაობა-უთანხმოებას ცოტა არ იყოს მეტ დროს ანდომებენ. ჩვენ იმედი გვაქვს ყრილობა ჯეროვანად და სასურველად—შეასრულებს თავის მძიმე მოვალეობას, უკუ აგდებს პირად ინტერესებს. ჩაუკვირდება არსებულ მდგომარეობას და გაამართლებს რკინის-გზელების იმედს, რომელთაც ისინი გამოგზავნეს მეტად მძიმე კითხვების გადასაწყვეტათ. კითხვები კი ბევრია. უმთავრესი საკითხთაგანია კომიტეტების მოღვაწეობის ანგარიში მისი მომავალი მოვალეობანი. ახალ-დირექტორთან დამოკიდებულება. მუშა მოსამსახურეთა მდგომარეობის გაუმჯობესება. საექიმო, სასკოლო საქმის მოწყობა. მარა ყველაზე უწვავესი, ყველაზე უუსაჭიროესი დღეს არის სასურსათო კითხვა.

მთელი გზა დღეს უპირველეს ყოვლისა მოელის ამ ყრილობისაგან პურს. რკინისგზელებს იმედი აქვთ, რომ ყრილობა ჩააბარებს სასურსათო საქმეს ისეთ ამხანაგებს, რომელნიც მართლა გამონახავენ სალსარს და საშუალებას პურის და სხვა უსაჭიროეს სანოვაგის შესაძენად და ამას შესაფერად სამართლიანად გაანაწილებენ. ერთი სიტყვით, ყრილობას ბევრი სამუშაო აქვს. რაც უნდა კარგი შემადგენლობა და მუშაობის მოყვარე ამხანაგები აღმოჩნდენ ყრილობაზე, მაინც საჭიროა ყრილობაზე დაესწრენ ჩვენი მოწინავე ამხანაგები. ეს დაამტკიცა პირველმავე დღემ. ამხ. ის. რამიშვილის, კ. ჩხეიძის და ირ. წერეთლის დინჯ შესაფერ რჩევა-დარიგებებს ანგარიშს უწევდა ყველა. რკინის გზა მარტო რკინისგზელებს არ აინტერესებთ, არ შეეხება. ის საზოგადო, საერთო საქმეა. ურკინისგზოთ ცხოვრება დღეს წარმოუდგენელია. თუ რკინის გზაზე წესია, წესიერი მოძრაობაა, მთელი სახელმწიფო გრძნობს ამას, მთელ სახელმწიფოზე დიდი გავლენა აქვს. დღეს კი რკინის გზაზე საქმე აწეწილ-დაწეწილია. მოძრაობა მოძრაობას აღარ გავს. სასურსათო საქმეც ვერ არის სასურველ დონეზე დაყენებული. ამას ყველას გამოკეთება უნდა. ეს ყველას საქმეა და ყველა ამხანაგებმა ამ ყრილობას დიდი ყურადღება უნდა მიაპყრას. პრეზიდიუმი გუშინ შეგვპირდა, რომ ის არავითარ პირად გამოსვლა-შეტაკებას ალაგს არ მისცემს, არ დაუშვებს და ჩვენც ამის იმედი გვაქვს. პრეზიდიუმში გამოცდილი და შეგნებული ამხანაგები მოხვდენ—ძამანაშვილი, მეგრელიშვილი და პატარიძე. მდივნათ ჰყონია და ბოკერია.

სულით და გულით მივესალმებით ამ დიდ მნიშვნელოვანს ყრილობას და ვუსურვებთ მას ნაყოფიერ მუშაობას.

ორშაბათს სხდომა გაიხსნა დილის 10 საათზე. კრებას დაესწრენ კ. ჩხეიძე და გზათა მინისტრი ლორთქიფანიძე, რომელმაც გააკეთა მოხსენება რკინის გზაზე არსებულ მდგომარეობის შესახებ.

კესაშვილი.

საავტომობილო ქონების დაცვა

იმ გარდამავალ ხანაში, რომელშიაც ჩვენ ვიმყოფებით, მოსალოდნელი იყო, რომ სახელმწიფო ქონებას, რომელიც უნდა გადასულიყო საქართველოს დამოუკიდებელ რესპუბლიკის საკუთრებათ მემკვიდრეობითი უფლების ძალით, ბევრი მტერი გაუჩნდებოდა. ამიტომ იყო ყველა უწყებებმა გაიჩინეს თავთავიანთ რაზმები თუ მცველები, რომელთა დანიშნულება იყო ამ ქონების მოვლა პატრონობა. ასეთი რაზმი გაიჩინა გზათა სამინისტროს უწყებამ იმ ქონების დასაცავათ, რომელიც დარჩა ამიერ-კავკასიის ავტო ფრონტს. დამცველნი 75 კაცამდეა. უნუგეშოა მათი ნივთიერი მდგომარეობა, რაიც აიხსნება მცირედი ხელფასით, (320 მან. თვეში). ამ მდგომარეობამ აღარ დააყოვნა გამოეაშკარავებინა თავისი უარყოფითი მხარე. მუდამ დაუკმაყოფილებლობა, არსაიდან იმედი ხელფასის მომატებისა და დღემუდამ ცხოვრების საარაკოთ გაძვირებამ დაბადა მცველთა ზოგიერთ წრეში სასოწარკვეთილება, მოქალაქეობრივი გრძნობის გაქრობა და ერთგვარი უპასუხისმგებლობა მოვალეობის წინაშე. ამ დღეებში ოლღას ქუჩაზე № 85 სარეზინო საწყობებიდან დაიკარგა რეზინები ავტომობილებისა. მცველები კი, რომელნიც იქ სადარაჯოზე იდგენ, სადღაც მიიმალენ.

მცველთა ორგანიზმის სნეულობის მიზეზები თვალსაჩინოა, და ვფიქრობთ, დიაგნოზსაც სწორათ დავსვამთ, რომ რაზმი გავაჯანმრთელოდ საჭიროა ვისგანაც ჯერ არს მიექცეს სათანადო ყურადღება მათ მატერიალურ მდგომარეობის გაუმჯობესებას ხელფას[ის] [მო]მატებით. ამით ისინი დაინტერესდებიან ადგილით, აიწევს [illegible] და მეტი პასუხისმგებლობა [illegible] საც ნიადაგი [illegible] კნელი ზომა ამავე დროს [illegible] რაზმს იმ მავნე ელემენტებისა ან, რომელნიც გასტროლიორობენ და რომელთაც ცალი თვალი ტყისაკენ უჭირავთ. თუ შეუძლებელია ხელ-ფასის გადიდება საშუალების უქონლობის გამო, მაშინ დაუყონებლივ უნდა მოხდეს მთელ ქალაქში გაფანტული ქონების ერთად თავის მოყრა ერთს რომელიმე საწყობში. ეს ზომა კიდევ უფრო მიზან შეწონილი ვინაიდან ის ქმნის ისეთ პირობებს, სადაც შეიძლება ქონების რიგიანი ზედამხედველობის ქვეშ დაყენება ერთის მხრივ და მეორეს—მცველთა შტატი ორი მესამედით შემცირდება, რაიც თავის მხრივ გამოიწვევს ხარჯების შემოკლებას.

ლ. გაბუნია.

სოციალური მედიცინის კითხვები.

(გაგრძელება)

1) ყოველ მაზრაში საექიმო და სასანიტარო საქმის საწარმოებლათ არსდება საერობო სასანიტარო საბჭო. 2) სამაზრო სასანიტრო საბჭო შესდგება სამაზრო საერობო გამგეობის წევრებისაგან, ქალაქის გამგეობის წარმომადგენელისაგან, ხმოსნებისაგან, რომლებიც არჩეული იქმნებიან საერობო ყრილობის მიერ სამი წლით რიცხვით 3—4 პირი, ყველა საერობო ექიმებისაგან და აგრეთვე საზოგადოებრივი ქალაქის და ერობის ვეტერინარული ექიმისაგან, სადაც ასეთები არსებობენ. 3) სანიტარული საბჭოს სხდომებზედ გადამწყვეტი ხმით სარგებლობენ, თანასწორად მუდმივი წევრთა, გუბერნიის საერობო სანიტარული ექიმი და სანიტარული მზრუნველები იმ საქმეებში, რომლებიც ამ უკანასკნელთა უბნებს ეხება. 4) როგორც სათათბირო წევრები სამაზრო საბჭოს სხდომებზე შეიძლება მოწვეული იქმნენ სხვადასხვა დაწესებულებათა წარმომადგენელნი და სხვა პირნი, რომელნიც თავიანთი ცოდნით და განმავლობით სასარგებლონი იქნებიან საქმისათვის. 5) სამაზრო სასანიტრო საბჭოში თავმჯდომარეობს სამაზრო საერობო გამგეობის თავმჯდომარე. 6) თავის საქმეების გამგეთ, განსახილველი საკითხების მოსახსენებლათ და თავისი სხდომების ჟურნალის საწარმოებლათ საბჭო ირჩევს საერობო ექიმებიდან მდივანს. 7) მორიგი სხდომები სამაზრო სასანიტრო საბჭოსი ხდება არა ნაკლებ სამისა წელიწადში (ჩემის ფიქრით თვეში ერთხელ მაინც უნდა მოხდეს ნ. რ.)—საბჭოს მიერ დანიშნულ რიცხვებში. სასწრაფო სხდომები ინიშნება საჭიროებისამებრ თავმჯდომარის მიერ. 8) საბჭოს სხდომა ითვლება კანონიერად, როცა ორი ერობის წარმომადგენელი, მათ შორის თავმჯდომარე, და არა ნაკლებ ორი ექიმისა.

აქ მე დავუმატებდი: „და არა ნაკლებ ორი საშუალო საექიმო პერსონალის წარმომადგენლისა". ნ. რ. 9) სანიტარული საბჭოს გამგეობის საგანს შეადგენენ სანიტარული და საექიმო ნაწილი მაზრაში, სანიტარული ზედამხედველობა შინაურ ცხოველებზე, განსაკუთრებით ეპიზოტიის გაჩენის დროს. სანიტარული საბჭო ანვითარებს და აერთიანებს უბნების სანიტარული საბჭოების მოქმედებას, თვალყურს ადევნებს სანიტარული სავალდებულო დადგენილებათა აღსრულებას და ეპიდემიური და ენდემიური სნეულებათა გამოჩენას. ის ცდილობს გამონახოს ღონისძიება სხვადასხვა ხალხის ჯანმრთელობისათვის მავნე გავლენათა ასაშორებლად. ეს ზრუნავს მის გასაუმჯობესებელი ზომების ცხოვრებაში გატარებას (ჩვენში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციონ მალარიას). 10) სანიტარული საბჭო იხილავს აქტებს, რომლებიც შედგენილი იყვნენ სანიტარული სავალდებულო დადგენილებათა დარღვევის გამო, იმ შემთხვევაში, როდესაც სამაზრო გამგეობას გაუძნელდება მიიღოს ამის შესახებ დამოუკიდებლად გადაწყვეტილება. 11) სანიტარული საბჭო ყოველივე ღონეს ხმარობს, რაც შეიძლება ფართოდ მოაწყოს საექიმო დახმარება, თვალყურს ადევნებს ექიმების და სხვა საექიმო პერსონალის მოქმედებას, თანახმად მათთვის დამტკიცებული ინსტრუქციისა; აგრეთვე თვალყურს ადევნებს საერობო ქსენონების მდგომარეობას სამეურნეო და საექიმო მხრით. ის იხილავს საექიმო ნაწილის სავარაუდო ხარჯთ-აღრიცხვის მასალებს და ადგენს ქსენონებისათვის საჭირო საგნების კატალოგს. 12) თუ რაიმე დაბრკოლება ან გაუგებრობა შეხვდებათ ექიმებს თავისი მოვალეობის ასრულების დროს, ყველა ასეთ საკითხებზე მსჯელობს სანიტარული საბჭო. 13) საერობო ექიმებს (და საშუალო საექიმო პერსონალს ნ. რ.) ნიშნავს სამსახურში და ითხოვს სამსახურიდან საერობო გამგეობა სანიტარული საბჭოს

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დასკვნის მოსმენის შემდეგ. (პირველი შტატი უნდა შეადგინოს თვით გამგეობამ ნ. რ.. 14) სანიტარული საბჭო იხილავს და ამტკიცებს ექიმების ანგარიშებს, მოხსენებებს, უქაებს საერობო ყრილობებს საექიმო და სანიტარული ნაწილის მდგომარეობის შესახებ, თავისი და უბნის სანიტარული საბჭოების მოქმედების შესახებ; ამასთანავე შეაქვს წინადადება საექიმო-სასანიტრო საქმის პრაქტიკულად გაუმჯობესობის შესახებ.

შენიშვნა: ფულის ანგარიშს ექიმები უდგენენ საერობო გამგეობას. 15) საბჭო ირჩევს ექიმ-დელეგატს (და საშუალო პერსონალის წარმომადგენელს ნ. რ.) საგუბერნიო ექიმების (და საშუალო პერსონალის ნ. რ.) ყრილობაზედ და ზრუნავს მიაწოდოს მათ, თანახმად ყრილობის მუშაობის პროგრამისა, საქიმო მასალა მთელი მაზრის შესახებ. 16) ყველა საკითხები სანიტარულ საბჭოში სწყდებიან უბრალო ხმის უმეტესობით; ხმების თანასწორობის დროს თავმჯდომარის ხმა სწყვეტავს საკითხს. 17) სანიტარული საბჭოს გადაწყვეტილებანი, რომელნიც არ ეწინაამდეგებიან საერობო ყრილობის დადგენილებებს და საექიმო პერსონალის მოქმედების ინსტრუქციებს, მოყვანილი უნდა იქმნენ სისრულეში.

მოსკოვის სამაზრო სასანიტარო საბჭოს ინსტრუქცია მოვიყვანე სრულიად, იმიტომ რომ, როგორც ზევით ვსთქვი, პირველად სამაზრო არჩევნები ხდება და სამაზრო გამგეობას მოუხდება ეხლავე სანიტარიაზე ზრუნვა. მოსკოვის ინსტრუქციაში ჩვენ ზოგიერთი ცვლილებები უნდა შევიტანოთ მაგალითად, მოსკოვის საბჭოებში არ იყვნენ წარმოდგენილი საშუალო და დაბალი საექიმო პერსონალი; ამიტომ იქ, სადაც ექიმების წარმომადგენლებზე არის ლაპარაკი უნდა მიემატოს საშუალო და დაბალი საექიმო პერსონალის წარმომადგენელი. მე ინსტრუქციაში უკვე მიუმატე ფრჩხილებში, სადაც საჭირო იყო. ჩვენში ექიმის თანაშემწეები (ფერშლები) და ბებია ქალები უკვე შეკავშირებულ კულტურულ ძალას წარმოადგენენ და ამიტომ ეხლავე უნდა მიიღონ მონაწილეობა ყოველგვარ სასანიტარო კოლექტიურ დაწესებულებებში. რაც შეეხება დაბალ მოსამსახურეებს ჩვენს ერობას პირველ ხანებში ძლიერ ცოტა ეყოლება და მათი წარმომადგენლები მაშინ შევლენ კოლექტიურ ორგანოებში თუ ისინი პროფესიონალურად შეკავშირდებიან და შექმნიან თავიანთ ორგანიზაციას.

ექიმების მიღება-დათხოვნის საკითხი რუსეთის ერობაში ფრიად მწვავეთ იდგა ზოგიერთ ადგილებში. ამ ნიადაგზე ხშირი უთანხმოება ხდებოდა ექიმთა კორპორაციასა და საერობო გამგეობათა შორის. ეს საკითხი სხვადასხვა ერობაში ერთნაირად არ სწყდებოდა. ზოგიერთი ერობები სრულიად არ ეხებიან ამ საკითხს თავის ინსტრუქციები და ისე სწყვეტავდენ, როგორც ძალთა განწყობილება უჩვენებდა. სხვაგან ეს საკითხი განსაზღვრულია ინსტრუქციით. მაგალითად, ხერსონის გუბერნიაში საგუბერნიო სასანიტარო საბჭო არდგენს გახსნილ ვაკანციებზე თავის რეკომენდაციით კანდიდატებს. კოსტრომისაში—საბჭოს უფლება ეძლევა ამოირჩიოს კანდიდატები და თავისი რეკომენდაციით წარუდგინოს საგუბერნიო გამგეობას; მასვე ეძლევა უფლება მსჯელობა იქონიოს ექიმების დათხოვის შესახებ. კურსკის ერობაში მოსამსახურე ექიმებს იღებს და ითხოვს სამსახურიდან საგუბერნიო გამგეობა. მხოლოდ სპეციალისტების მოწვევა გამონაკლისს შეადგენს. აქ ღებულობენ მხედველობაში ექიმების აზრს.

ექიმი ნ. რუხაძე.

(დასასრული იქნება).

ს.-დემ. პარტიაში

ლიხაური (გურია). 20 აგვისტოს შესდგა ლიხაურის ს.-დ. მ. პ—ს რაიონული კოლექტივის კრება. დღის წესრიგში იყო მხოლოდ ერთი საკითხი: პარტიული მუშაობის სწორ და ნაყოფიერ ნიადაგზე დაყენება. კრებამ დაადგინა: იქვე არჩეული კოლექტივის წევრთაგან სამი კაცისაგან შემდგარი კომისია, რომელიც დაივლის ჩამოიაროს ყველა უბანში და დააყენოს სწორ ნიადაგზე პარტიული მუშაობა. შემდეგ მოხდეს კოლექტივის კრება, რომელზედაც დასმული იქნება რაიონული კრების [illegible]ვა და კოლექტივის რეორგანიზაცია. არჩეულ იქნა კომისიაში: ვ. კალანდარიშვილი, რ. კონტრიძე და ი. გორგოშიძე. კომისიამ შეიმუშავა საუბნო კრებებში გასატარებელი დღის წესრიგი, რომელზედაც თავისი რეზოლიუცია გამოიტანა და შეუდგა მუშაობას. წესრიგი არის შემდეგი: მოხსენება კოლექტივის მიერ არჩეული კომისიისა, საუბნო ორგანიზაციის ჩვეულებრივი კრების დანიშვნა ყოველი თვის ერთ რომელიმე რიცხვს. პარტიის წევრთა სწორი სიის შედგენა და კრების გარეშე ლაპარაკი პიროვნებისა თუ დაწესებულებების წინააღმდეგ. მოხსენების თემა კომისიის წევრთა შორის განაწილებულ იქნა შემდეგ ნაირათ: ვ. კალანდარიშვილის მოხსენება: „ერობაზე“, რ. კონტრიძის: „პარტიის ცხოვრებიდან“ და ი. გორგოშიძის: უბნებში ანგარიშებისა და ოქმების წარმოების შესახებ. საუბნო ორგანიზაციის ჩვეულებრივი კრების დანიშვნაზე, ყოველი თვის ერთ რომელიმე რიცხვს დაინიშნოს საუბნო ორგანიზაციის ჩვეულებრივი კრება, მხოლოდ ყველა უბნებში სხვადასხვა რიცხვს, რომელზედაც საშუალება ექნება წარმომადგენელს დაესწროს და გააკეთოს მოხსენება სხვადასხვა თემაზე, ახსნას და განმარტოს პარტიული პროგრამა და სხვა. კრების გარეშე ლაპარაკი პიროვნებისა თუ დაწესებულების წინააღმდეგ, სავალდებულო იყოს თითოეული პარტიის წევრთათვის, თუ რაიმე დამტკიცებული საბუთი აქვს რომელიმე პიროვნებისა თუ დაწესებულების წინააღმდეგ, ეს დააყენოს საკითხათ იმ კრებაზე, რომელზედაც კრება გამოიტანს შესაფერ დადგენილებას. გარეშე კრებისა ლაპარაკი და „წყლის ამღვრევა“ არ არის დასაშვები პარტიის წევრთათვის. პარტიის წევრის მოვალეობაა მტკიცეთ დაიცვას პარტიული დისციპლინა, ვინაიდან პარტია არის პასუხისმგებელი პ—ს წევრთა არა პარტიული მოქმედებაში. აგრეთვე პარტიის ყველა წევრმა თუ რომელიმე დაწესებულებაში არის, ანგარიში გაუწიოს პ—ს და პირნათლათ შეასრულოს მაზე დაკისრებული მოვალეობა. პარტიის წევრთა სწორი სიის შედგენა, საუბნო ორგანიზაციების პრეზიდიუმებმა შეადგინონ პარ—ის წევრთა ახალი სია და გადასცენ კოლექტივის მდივანს, რის შემდეგ გადახედავს კოლექტივისა და უბნის პრეზიდიუმის შეერთებული კრება, გასულ კვირაში კომისიამ ჩამოიარა ყველა უბნებში, გააკეთა მოხსენება ზემოთ მოყვანილ თემაზე, გააცნო კომისიის მიერ შემუშავებული დადგენილებანი ზემოთ მოყვანილ საკითხებზე, ყველა უბნებმა კომისიის მუშაობა მთლიანათ გაიზიარა, ყველგან დანიშნულ იქნა საუბნო ორგანიზაციის ჩვეულებრივი კრებები თანახმად კომისიის დადგენილებისა. ყველა მსურველია, რომ იკითხებოდეს ლექციები სხვადასხვა თემაზე და ირკვეოდეს პარტიული პროგრამა. ამ დღეებში მოვიწვევთ კოლექტივის კრებას, რომელზედაც დასმული იქნება მტკიცე სიის თანახმად მოწვეულ იქნას რაიონული კრება, რომელზედაც მოხდება კოლექტივის რეორგანიზაცია.

მუშა ბარიკადა.

— —

თფილისი. 9 სექტემბერს შესდგა დეპოს ს. დ. მ. პარტიის წევრთა კრება, რომელსაც დაესწრო ასამდე წევრი. დღიურ წესრიგში იყო შემდეგი კითხვები: 1) თანამედროვე მომენტი და საქართველოს რესპუბლიკის რკინის გზის მდგომარეობა, აგრეთვე მაზედ მუშა-მოსამსახურის მდგომარეობა. 2) 15 სექტემბერს მოსაწვევ სიეზდზე დელეგატების არჩევა, ს. დემოკრატიულ ფრაქციამ წამოაყენა შემდეგი კანდიდატები: 1) მანჯგალაძე ილია, 2) სიხარულიძე ვასო, 3) მანევიჩი რუბენ, 4) ქლენტი გრიგოლ, 5) ნინუა ვიქტორ. ამათ სიას წამოაყენებს მასსიურ კრებაზე, კენჭის ყრა იქნება ფარული. პირველ კითხვაზე ილაპარაკა ამხ. სიხარულიძემ, ვრცელი ახსნა-განმარტების შემდეგ კრება დარჩა კმაყოფილი. მეორე კითხვაზე ილაპარაკა ამხ. გ. ქურულმა. მან ვრცლათ გააცნო კრებას სიეზდის მნიშვნელობა და მაზე გასაგზავნი დელეგატების არჩევის წესრიგი, აგრეთვე წამოყენებულ კანდიდატებს თითოეულათ უყარეს კენჭი და იმსჯელეს. კამათის შემდეგ წამოყენებული პირები იქნა დამტკიცებული.

ციმბირელი.

მუშათა შორის

რკინის გზის მთავარი სახელოსნო. 11—12 ენკენისთვეს მთავარ სახელოსნოში დამთავრდა არჩევნები აღნიშნულ რკინის გზის მუშა-მოსამსახურეების ყრილობაზე გასაგზავნ დელეგატების.

2450 ამრჩევლებიდან მიიღო მონაწილეობა 1655 კაცმა. წამოყენებული იყო ორი სია. № 1—სოც.-დემოკ. და № 5 კომუნისტების (ბოლშევიკები). სოც.-დემ. სიამ მიიღო 1126 ხმა, კომუნისტებისამ —127 ხმა.

გავიდენ სოც.-დემოკრატები: 1) მიხ. ძამანაშვილი, 2) ვას. ვაშაკიძე, 3) არს. ფრანგიშვილი, 4) ნიკ. მაჭარაძე, 5) პ. გნოევოი, 6 ბალიანცი, 7) ცერაძე, 8) ი. ფანიაშვილი, 9) პაპაშვილი, 10) მ. ლაპკინი, 11) ვას. გოგიაშვილი, 12) დ. ლორთქიფანიძე. კანდიდატებათ: 1) ძნელაძე, 2) დვალი, 3) მჭედლიშვილი. ამასთანავე უნდა დავუმატოთ, რომ 300 სახალხო გვარდიელს არჩევნებში მონაწილეობა არ მიუღია, რადგან ისინი იმყოფებიან ამ ჟამად სამეგრელოში.

X.

10 სექტემბერს შესდგა თფილისის რკინის გზის დეპოს აღმასრულებელ კომიტეტის კრება, რომელმაც იქონია მსჯელობა დეპოს უფროსის თანაშემწის ბ. სამოილოვის მოქმედებაზე. ბ. სამოილოვით, როგორც „ნარიადის“ მწარმოებელით ბევრი მემანქანე და მათი თანაშემწენი უკმაყოფილონი არიან, რადგან დაკისრებულ მოვალეობას არ ასრულებს პირნათლად. მასზე ბევრ რამეს ამბობენ, —როგორც ქრთამის აღებაში აგრეთვე „სპეკულიანტ-ბასაც“ აბრალებენ. აღმასრულებელ კომიტეტში მოვიდა ცნობა, რომ ბ. სამოილოვი სახალხო მატარებლის ორთქლმავალით გზავნის ტომრებით მარილსო და თვით მემანქანემაც ა. კურ—მა განაცხადა, რომ თავი მაქვს მობეზრებული და დამიხსენით ამ აუტანელ პირობიდან, რადგანაც მე პირადათ ვერ ვუთხარი უარი წაღებაზე იმისთვის, რომ მერე აღარ დამნიშნავს სახალხო მატარებელზეო. ამ განცხადებას კომიტეტმა მიაქცია ყურადღება და გაჩხრიკა ორთქლმავალი, სადაც აღმოჩნდა სამი ტომარა მარილი და ერთი ყუთი საპონი, რისთვისაც ოქმი იქნა შედგენილი ბ. სამოილოვზე. ბ. სამოილოვს სიძე ჰყავს ალავერდში. ეს აქედან უგზავნის მარილს, საპონს. იქიდან ღებულობს ფქვილს, ყველს, ერბოს, რისთვისაც არც აქედან და არც იქიდან ბაგაჟის ფულს არ იხდიან. რკინის გზა, როგორც ეტყობა, ბ. სამოილოვებს თავის საკუთრებათ მიუჩნევია და იმას კი არა ფიქრობენ, რომ მოსამსახურეთ ჯამაგირი რითი უნდა მისცენ, თუ კი ყველანი მუქთად წაიღებენ და მოიტანენ. ასეთი მოქმედება არ მიეტოვება ბ. სამოილოვს, რომელიც ითვლება უფროსის თანაშემწეთ. კომიტეტმა დაადგინა: დათხოვნილი იქნეს ბ. სამოილოვი ადგილიდან, როგორც სპეკულიანტი და არ აღმსრულებელი იმ დადგენილების, რომელიც გამოცემულია ჩვენი მთავრობის მიერ, სირცხვილი ზოგიერთ იმ მოსამსახურეებს, რომლებიც დღესაც ვერ გამოთხოვებიათ ძველ ჩვეულობას და „ქრთამებით“ და „ლაქ ობით“ სურთ გული მოიგონ უფროსებისა და დაწინაურდენ სამსახურში. დღეს როდესაც ატარებენ სახელს თავისუფალ მოქალაქისას და მით ჩირქ ა სცხებენ ამხანაგებს.

მემანქანენის და მათი თანაშემწეებს ცხოვრება წინათაც არ იყო სანატრელი და სახარბიელო არა თუ დღეს, როდესაც არც მაზუთი, არც ნახშირი სამყოფი არაა. და რითაც მოხვდებათ მემანქანენი იმით მიდიან და ცდილობენ ეს აუტანელი პირობები როგორმე გადაიტანონ და მით განამტკიცონ დემოკრატიული წეს-წყობილება; ჯერ მაშინ, როდესაც გაბოლშევიკებული ჯარი ბრუნდებოდა ფრონტიდან, მაშინ რამდენი შეურაცყოფა მიიღეს მემანქანეებმა, მაგრამ მყველა ეს არაფრათ მიიჩნიეს იმ იმედით, რომ მათ შემდეგ მოვისვენებთ, მაგრამ დღესაც მეორდება შეურაცყოფა, ერთგან აწყევლებენ, მეორედან ხელით შეურაცყოფას აყენებენ და კიდევ ვინ იცის, რა მოელის მათ. მემანქანე ბელუგოვმა მოიყვანა სამხედრო მატარებელი გერმანელების ხაშურიდან 13 სექტემბერს და თფილისის სადგურზე საჩუქრად მიიღო რამდენიმე სილა იმის გულისთვის, რომ ორთქლმავალიდან ამოვარდნილი ნაპერწკალი დავარდნილა ვაგონზე და მოეკიდებოდა რაღასაც და ამის გულისათვის მემანქანე ილახება, იმ დროს, როდესაც არაფერი დანაშაული არ მიუძღის, ორთქლმავალი ხურდებოდა შეშით რადგანაც ნახშირი არ იყო და შეშა კი მანქანის მუშაობის დროს ისვრის ნაპერწკლებს. რომ ესეთი მოვლენები არ გახშირდეს, საჭიროა დეპოს ადმინისტრაციამ მიაქციოს ყურადღება და დააჩქარონ „სეტკის კალპაკების“ გაკეთება ყოველ ორთქმავალზე; საჭიროა აგრეთვე მთავრობამ მიაქციოს ყურადღება ასეთ მოვლენებს, რომ გარეშე პირები არ ასამართლებდენ მოსამსახურეებს და ყოველი მათი დანაშაული ეცნობოს მთავრობას და გამოკვლევის მერე ვისაც რა ეკუთვნის ისე დაისაჯოს არსებული კანონით.

მეთვალყურე.

პროვინცია

ნიგოითი (გურია). ნიგოითის საზოგადოება, როგორც ციებ-ცხელებიანი ადგილი, გურიაში ცნობილია. მალიარია მუსრს ავლებს ნიგოითის მცხოვრებთ. არის ამ საზოგადოებაში ისეთი ადგილები, სადაც ცხოვრება ყოვლად შეუძლებელია, თუ რამე არ ეწამლა საქმეს. ასეთია მაგალითად სოფ. ჯაპანა, სადაც დაგუბებულია ტბა, ეგრეთ წოდებული „ნარიონალი“. ამ ტბის სახელწოდება გვიჩვენებს, რომ აქ წინეთ რიონი გაივლიდა და ტბა დაუტოვებია, რომელიც ციებ-ცხელების ბუდეთ ქცეულა და სიცოცხლეს უწამლავს ხალხს. ამ სოფლის იდესაც ას ორმოც კომლიანი მოსახლეობა დღეს ორმოცდა-შვიდ კომლზე ჩამოსულა და არც ამათ უჩანს სასიცოცხლო პირი, და თანდათან ნადგურდებიან. ამ გვარსავე დღეშია ამ ტბის ახლო-მახლო სოფლები. ამ გარემოებას თავის დროზე მიაქცია საზოგადოებამ ყურადღება, იშუამდგომლა მრავალჯერ ძველი მთავრობის წინაშე ტბის და ჭაობების დაშრობის შესახებ, მაგრამ მათი შუამდგომლობა არავინ შეიწყნარა. მეოცე და მეოცდა ორ ვერსზე რკინის გზის ლიანდაგის ხიდების მიერ დაგუბდა წყლები; წინეთ ამას გზის მთავრობაც აქცევდა ყურადღებას, მაგრამ მეათე წელია, რაც ეს საქმე მივიწყებულია, და ეს ჭაობები სოფლებს პირდაპირ ანადგურებს; ამ მხრით არც გარეშე გურიის საზოგადოებებია კარგ პირობებში, რადგანაც მათ მცხოვრებთა უმეტესობა საყანეებში მუდამ ნიგოითშია ზაფხულობით და ციებ-ცხელებას უხვად იძენენ. 1918 წელს, ივლისის თექვსმეტს ნიგოითის საზოგადოების აღმასრულებელ კომიტეტის წევრთა კრებაზე მოწვეულ იქნა საზოგადოების ყველა მოწინავე პირები, სადაც იყო მსჯელობა საზოგადოებაში აღმშენებლობითი მუშაობის შესახებ. კრებამ უპირველესად შეეხო ამ საზოგადოების ჭაობის გაჯანსაღებას, ტბების და ჭაობების დაშრობას, იქონია მსჯელობა ყველა ამაზე და დაადგინა: დაავალოს ბარნაბ გიორგის ძე სურგულაძეს საზოგადოების სახელით იშუამდგომლოს საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის წინაშე, რათა მოგვაქციონ ყურადღება საჭირო ზომების მიღებით, სანამ საზოგადოება ჯერ კიდევ არ განადგურებულა; აგრეთვე დაადგინა ეთხოვოს ზემოხსენებულ მთავრობას საზოგადოებაში აუცილებელ საჭიროებისათვის საზოგადოებას დაეთმოს 15-მდე ძველი რკინები ხიდების და გზებისათვის. ბარნაბ გ. სურგულაძემ იშუამდგომლა საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის წინაშე და შემდეგ შედეგებს მიაღწია: აღნიშნულ საზოგადოებაში და მის მეზობელ საზოგადოებებში ჭაობის გაჯანსაღების შესახებ მიწის ცენტრალური გამგეობა აუწყა ნიგოითის აღმასრულებელ კომიტეტს, რომ მიწათ-მოქმედების სამინისტრომ უკვე მოახდინა განკარგულება გაგზავნოს სპეციალისტი პირი ქორეისუბანში და ნიგოითის საზოგადოებაში, რომელმაც უნდა გამოიკვლიოს ჭაობების დაშრობის საკითხი ყოველ მხრივ და ხარჯთაღრიცხვაც შეადგინოს; რაც შეეხება აღნიშნულ სამუშაოსათვის ხელსაწყოს მიცემას, ასეთები გაიგზავნება აღნიშნულ ადგილებში აღმასრულებელ კომიტეტის რწმუნებულ ბარნაბ გ. სურგულაძის პირველს მოთხოვნილებისთანავე.

დამოუკიდებლად ამისა, იმავე სურგულაძის ინიციატივით 1918 წლის 19 აგვისტოს შეიკრიბენ შემდეგი პირები: ქალაქ ლანჩხუთის წარმომადგენელი, ხმოსანი ქალაქის საბჭოსი ვარლამ გიორგის ძე ებრალიძე, ამავე ქალაქის მცხოვრებნი ვ. ა. ჟორდანია, სოფელ ნიგოითის წარმომადგენელი ბ. გ. სურგულაძე და იმავე სოფლის მცხოვრები ფარნაოზ ჭიჭილეიშვილი, სოფელ ქვიანის მცხოვრები ან. ნასრია, სოფელ ჯაპანის მცხოვრები პარმენ ჯიბლაძე და გზათა ინჟინერი ალექსანდრე ალექ. აფანასიევი, ამიერ-კავკასიის ქალაქთა კავშირის მიერ წარმოგზავნილი ქალაქთა თვითმართველობების მიერ შედგენილ სამუშაო პროექტების გამოსაკვლევათ და გეგმების შესადგენათ, დაათვალიერეს მდინარე „ხევის წყალი“ სოფელ ჯაპანისა და ქორეისუბნის რაიონში და აგრეთვე ადგილები აღნიშნულ მდინარიდან ქალაქ ლანჩხუთამდე და სცნეს, რომ ღია არხით წყალის გაყვანა ადვილათ შეიძლება „ხევის წყლიდან“ ქალ. ლანჩხუთამდე ერთი კუბიკური მეტრის რაოდენობით წამში; არხი აუცილებლად გაივლის „ნარიონალში“ სამი ვერსის მანძილზე, რაც ძლიერ შეუწყობს ხელს ამ ჭაობის და მის მიდამოს წყლისაგან დაცლას. ამასთანავე ძლიერ საჭიროა დაწვრილებითი გამოკვლევა არხების გასაყვანათ, რათა მთავარ არხს შეუერთდეს მის გარემო ღელეები თუ სხვა წყლები და ჭაობების დაშრობა სასურველად მოხდეს. ამის გამო ზემო აღნიშნულ პირებმა გამოიტანეს განაჩენი და დაადგინეს სთხოვონ აღმასრულებელ კომიტეტს შეადგინოს განსაკუთრებული ორგანო ამ საკითხის შესახებ დაინტერესებულ საზოგადოებათა წარმომადგენლებისაგან; ამ ორგანომ უნდა აწარმოვოს ყოველგვარი მოლაპარაკება მთავრობასთან ამ საკითხის შესახებ და უხელმძღვანელოს კიდეც ამ საქმეს. როგორც ხედავთ, ეს განაჩენი გამოუტანიათ ხსენებულ პირებს მიწის ცენტრალურ გამგეობის განკარგულებამდე ამ საკითხის შესახებ.

ეხლა, როგორც აღვნიშნეთ სათანადო მთავრობამ უკვე მოახდინა განკარგულება ხსენებულ ჭაობიან ადგილების დასაშრობათ. ამის დაგვარათ საფუძველი უკვე ჩაეყარა ასეთ ფრიად მნიშვნელოვან საქმეს. საჭიროა ამ საქმეს მომავალი ერობა გაუძღვეს, რომლისთვისაც გზა უკვე გახსნილია ასეთ აღმშენობლობით საქმეში და შესაფერად დააგვირგვინოს.

ინ—ხანი.

წერილი რედ. მიმართ

6 სექტემბერს დღის 4 საათზე რესტორან „სამეგრელოში“, ვოგზლის ქუჩაზე შემოვიდენ მეათე უბნის კომისარი უფროსი მილიციონერი გაბუნია ოთხი სხვა უცნობებით, რომლებმაც დახარჯეს 185 მანეთი. როცა სადილის გათავების შემდეგ ჩვენ ანგარიში მოვთხოვეთ, მილიციონერ გაბუნიამ რევოლვერით ხელში დაგვიწყო ლანძღვა-გინება, ცემა და ბოლოს დატუსაღებაც მოგვინდომა. ჩვენს ხმაურობაზე ბევრი შეგროვდა; ხალხი ძლიერ აღელდა მილიციონერის ასეთ საქციელზე და მოითხოვა მისი დატუსაღება, მაგრამ ვის უნდა დაეტუსაღებია ის? ბ-ნი გაბუნია ჩვენზე გაბრაზებული იყო, რადგანაც 2—3 დღის წინათ მან მეგზოვე გამოგვიგზავნა და მოგვთხოვა ხუთი ვახშამი ღვინით. ჩვენ უფულოთ არ გავუგზავნეთ და ეს, ეტყო არ არის, ძლიერ გააბრაზებდა ასეთებში უჩვევ მილიციონერს. საერთოდ, როგორც ეტყობა, ბ-ნი გაბუნია დაჩვეული არ ყოფილა სადილ ვახშამზე ფულის გადახდას და ჩვენი მოქცევა უჭველად ეუცხოვებოდა. სამწუხაროა ასეთი მოვლენა მილიციონერისაგან, რომელმაც უნდა შეუწყოს ხელი წესიერების აღდგენას. აუცილებელი საჭიროა ასეთებს ყურადღება მიაქციონ უფროსებმა.

რესტორანის მოსამსახურეების მონდობილობით ხვედრიან ნამგალაძე.

— —

ღია წერილი ამხ. ბარდლა ასათიანს

გთხოვთ გადმომცეთ ის ფულები, რომელიც გადმოგეცით დაბა ელიოს ყოფილ ჯარისკაცთა სამკითხველოს წიგნების შესაძენათ. იმ სამკითხველოს არსებობის დროს წიგნები ვერ მოგვაწოდე, მერე ფულებიც არ მიმიღია უკან. თქვენ უნდა ჩაგებარებია 35 მანეთი. გთხოვთ დაუყოვნებლივ გაასწოროთ ანგარიში, რადგანაც დარჩენილი ფულები მე უნდა გადავცე რომელიმე საზოგადო დაწესებულებას.

დ. ელიოს ყოფილი ჯარისკაცთა სამკითხველოს გამგეობის წევრი სამუელ წიტაიშვილი.

ცნობები

მაისში, ახალქალაქის მაზრის დაცემის წინ, წავიდენ პურის სასყიდლათ სამი ურმით სოფ. წილევერში მცხოვრებლები: იაგორ იოსების ძე ალხაზიშვილი, ილია გიგოს ძე გელაშვილი, დათიკო ზაქარას ძე გელაშვილი და სოფ. მზეთამზეში მცხოვრებელი ლექსო თედიაშვილი, მას შემდეგ სახლში აღარ დაბრუნებულან, პატრონებს მოსდით ხმა, რომ ისინი დაატყვევეს ბაკურიანის გადასასვლელს იქითო (მოდეგის ბუტკასთანო), ეხლა ტყვეთ არიან და ამუშავებენ ახალქალაქის მაზრაშიო. პატრონები დიდს გაჭირვებას რა შიმშილს განიცდიან, რადგანაც დაჰკარგეს მრჩენელნი, ამ საქმეზე მიჰმართეს ადგილობრივ მთავრობას, მაგრამ ჯერ ვერაფერი გაიგეს რა და ეხლა თხოულობენ მთავრობისგან და სხვისგან ვინც იცის რამე მათ შესახებ, განკარგულებას, რათა [illegible] იქ[illegible] არიან თუ არა წევით აღნიშნულნი [illegible] ტყვე[illegible] არიან [illegible] განთავისუფლებას.

— —

დაიკარგა სადგურ მიხაილოვიდან [illegible]ში მიმავალ მატარებლიდან 23 წ. გვრემანი ჭკვა ნაკლები კაცი მენა[illegible]სონის ძე ტომარაძე. ვინც რაიმე [illegible] გთხოვთ გვაცნობოთ შემდეგი მისამართით: სოფ. ხეითი (რაჭის მაზრა) ტომარაძეს.

მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნ[illegible]

მ. გოლდშტეინი

ყოფილი ასისტენტი ბარონ როტშილ[illegible] მთავარი გოსპიტლისა და ჟენევის [illegible]ვერსიტეტის კლინიკისა

თვალის ავათმყოფობანი. ამორ[illegible] სათვალეებისა. მიღება 12—2 საა[illegible] და 4—8 საათამდე. ნიკოლოზის [illegible] № 32.

ექიმი ნიკოლოზ ი. მახვილაძე

იღებს სპეციალურად—მალარიით ([illegible]ბა) და მისი შედეგებით დასნეულებ[illegible] სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფ[illegible]ტვისა, ქარებით და სხვა შინაგან სნ[illegible]ლებით ავათმყოფთ ყოველ დღე სა[illegible]მოთი 5—7 საათამდე. ელექტრიზა[illegible] მისამართი: მოსკოვის ქ. № 11, ზემ[illegible] აფთიაქის მახლობლათ.

ექ. ქალი რ. ზ. შიშლო-საბაშვილ[illegible]

მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივ[illegible]სიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოვე[illegible] დღე შინაგან, ქალთა და ვენერ[illegible] ავადმყოფთ და იძლევა ხაბეზთა და[illegible] გეზზ. სიფილისის წამლობა ახალი თოდებით. დილის 10—12 ს. და სა[illegible]მოს 6—7 ნახ. საათამდე. სერგიევის [illegible] სოლოლაკი) სახლი № 9. ტელ. 14—7[illegible]

სამკურნალო კაბინეთი
ექიმ ალექსანდრე დავითის ძის

კეკელიასი

იღებს კანისა, ვენერიულის და სიფი[illegible]სით ავათმყოფებს (914—606 ის შე[illegible]პუნება). ავათმყოფთა მიღება დი[illegible] 9 საათ. 11 საათამდე და საღამოს 5 ათიდან 7 საათამდე. მიხეილის პრ[illegible]პექტი, № 116, სასტუმრო „ნოე“-ს პ[illegible]დაპირ. ტელეფონი 14—28.

ექიმი მ. ფ. მგალობლიშვილი

იღებს ქალების და ქირურგიულ სნ[illegible]ლებით ავათმყოფთ დილის 9—11 საღამოს 5—7 საათ. მისამართი: ოლ[illegible] ქუჩა, 41. ტელ. № 9-53. (24—[illegible]

ექიმი დ. ი. ჯაფარიძე

მიიღებს შინაგანის, ყურის, ყელის ცხვირის სნეულებით ავადმყოფებს [illegible]ლის 11—1 საათამდე, საღამოს 5—7 მადათოვის ქუჩა № 7. ალექსანდრეს [illegible]ღის პირდაპირ. ტელეფონი 16—65

ექიმი ბ. მ. მუხაძე

[illegible]ებს სალოსტაქრო ავათმყოფთ საღამოს 5—6 საათამდე კვირა დღის გარდა, [illegible]სამართი: დიდი მთავრის ქ. № 57, [illegible] ცერთა ეკონომიურ საზ. შენობის პი[illegible]პირ, სახ. სვანიშვილისა. ტელ. № 5—[illegible]

განცხადება

ლანჩხუთის ოთხკლასიან სავაჟო გიმნაზიის პედაგოგიური საბჭო ამით აცხადებს, რომ

მისაღები და განმეორებითი გამოცდები

დაიწყება 20 ენკენისთვიდან.

თავისუფალი ადგილები არის 1 (იგივე 5) და 2 (6) კლასებში

1 (5) კლასში უეგზამენოთ მიიღებიან უმაღლეს პირველ დაწყებით და აგრეთვე სათანადო სასწავლებლებში კურს დამთავრებულნი. დანარჩენნი—გამოცდის შემდეგ.

თხოვნების მიღება კრძალდება. (2—1)

განცხადება

ფოთის ქალაქის გამგეობა ამით აცხადებს, რომ ამა 1918 წ. 25 სექტემბერს შუადღის 12 საათზე ახალი დროით, ქ. ფოთში, ქალაქის გამგეობის დარბაზში მოხდება **შეჯიბრებითი ვაჭრობა.** გაიცემა იჯარით ექვსი თვის ვადით, ქალაქის განკარგულებაში მყოფი 11 პატარა ზომის მატორიანი გემი და სამი „ბარჟა“. დაწვრილებით პირობების და თვით გემების განხილვა-დათვალიერების მსურველმა უნდა მიმართოს ქალაქის გამგეობას. **ფოთის ქალაქის გამგეობა.** (3—[illegible]

1 ენკენისთვიდან (ახ. სტ.) **ვიღებთ მოწაფეებს,** რომლებსაც შევასწავლით: ჭრა-კერვას, ფეხსაცმელების კერვას, სალებავებით ხატვას, შლიაპების, ყვავილების შუშაზე ხატვას, ხეზე ამოწვას და ყოველგვარ ხელსაქმეს. ვღებულობთ აგრეთვე დაკვეთას ზემოხსენებულ საქმეებზე. იქვე მიიღებიან შინა მოსამსახურე ქალები (ნახლებნიცები). ჩერქეზოვის ქუჩა, № 15, ბინა № [illegible]
(3—3) ნატალია კენჭიაშვილი.

იანეთის უმაღლეს პირველდაწყებით სასწავლებელში

თავისუფალია საზოგადო საგნების **ორი მასწავლებლის,** ხატვა-ხაზვის და გალობის მასწ. **ადგილები.** თხოვნები გამოიგზავნება იანეთში იანეთის უმაღლეს პირველ დაწყებით სკოლის გამგის სახელობაზე. **სასკოლო კომიტეტი.** (4—[illegible]

სოც.-დემ. პარტიის საოლქო კომიტეტთან მოეწყო გაფართოებული სეკრეტარიატი, რომელიც აძლევს პროვინციის ორგანიზაციებს პასუხს ყოველგვარ შეკითხვებზე. სეკრეტარიატი მოთავსებულია „ერთობის“ რედაქციის გვერდით, გოლოვინის პრ. № 12. აქვე ხდება პროპაგანდისტების ჩაწერა პარტიულ საქმეებზე სამუშაოთ. ბიურო ღიაა დილის 9—2 საათამდე, საღამოს 5—8 საათამდე. ტელეფონი № 16—62.